(12)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საბჭოთა ხელოვნება

1978 4

გიორგი ქენოვი

მოსკოვის მოსსოვეტის სახელობის აკადემიური თეატრის გასტროლების დღეებში თბილისში ჩატარდა თეატრის წამყვან მსახიობთა შემოქმედებითი საღამოები.

ქართველი მაყურებლები შეხვდნენ რსფსრ სახალხო არტისტს გიორგი ქენოვს. მსახიობმა დამსწრე საზოგადოებას გააცნო თავისი საინტერესო ფაქტებით მდიდარი შემოქმედებითი ბიოგრაფია, აჩვენა ფრაგმენტები რამდენიმე ფილმიდან. აქვე უნდა ითქვას, რომ გიორგი ქენოვი გადაღებულია 67 კინოფილმში, რომლებშიც მან შექმნა უმთავრესად დადებითი გმირის, მეტწილად კი დიდი სამამულო ომის უსახელო გმირთა სახეები.

მოსსოვეტის სახელობის აკადემიურ თეატრში მუშაობის წლებში გ. ქენოვმა განასახიერა ბევრი საინტერესო როლი.

შემოქმედებით საღამოზე, რომელიც გაიმართა თბილისის მსახიობის სახლში, გ. ქენოვმა წარმოადგინა ევიზოდი თეატრის ახალი სპექტაკლიდან — ტენესი უილიამსის „ამქვეყნიური სასუფეველი". ამ სცენაში მას პარტნიორობა გაუწია შესანიშნავმა მსახიობმა, რსფსრ დამსახურებულმა არტისტმა ვალენტინა ტალიზინამ.

სცენა სპექტაკლიდან „ამქვეყნიური სასუფეველი"

ლ. ვასერმანი

დ. დერიონი

ლამანჩელი

მუსიკალური წარმოდგენა

ინგლისურიდან თარგმნა მ. ქვლივიძემ.

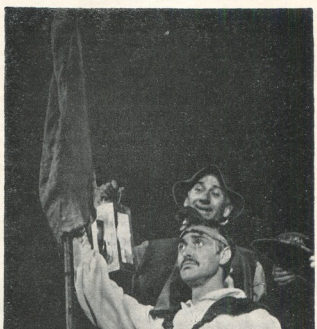

სცენა რუსთაველის თეატრის სპექტაკლიდან „ლამანჩელი“.
დონ კიხოტი — ოთ. მელენტიოტაშვილი,
სანჩო პანსა — ლ. ანთაძე

ეს ამბავი მე-16-ე საუკუნეში ხდება. მოქმედება ქალაქ სევილიის ციხეში იწყება და გრძელდება იქ, სადაც სერვანტესის ფანტაზიას მისი ნაამბობის გმირები გადაჰყავს.

სცენაზე — ქვიხედლუბიანი ნიტკიანი საკანია. კედლებში დატანებულ ნიშებში პატიმრები განლაგებულან. საკანში, ზემოდან, ჭავეებზე დაკიდული, ასაწევ-დასაწევი კიბე უშვება. ჭერქვეშ პატარა გისოსებიანი სარკმელია, საიდანაც მკრთალი შუქი ეინავს. იატაკზე ბუფთიო კარია — ქვემოთ ღრეღეა. ხელმარჯვნივ — სახურავახდილი ჭაა... დეკორაციის დანარჩენ ელემენტებს პატიმრები თვითონ ქმნიან პიესაში მოყვანილი რემარკების თანახმად.

საკანი — ერთადერთი დეკორაციაა, რომლის კონსტრუქციის ფარგლებში სერვანტესის მიერ მოთხრობილი „დონ კიხოტის“ ეპიზოდების გათამაშება ხდება. ამ დეკორაციის ყველა დეტალი ადვილად შეიძლება მოიხსნას ან გადაადგილდეს. დეკორაციის ელემენტების შეცვლა იმპროვიზაციის ხასიათს უნდა ატარებდეს. მაყურებელს ისეთი შთაბეჭდილება უნდა დარჩეს, თითქოს დეკორაციის ცალეული უბანი, ბუტაფორია და კოსტუმები, სცენაზე არსებული მასალისა და სერვანტესის კალათიდან ამოღებული ნივთებისაგან არის შედგენილი...

„მუსიკალურად“ გამოყენებულია მხოლოდ სერვანტესის მიერ მოყოლილი ამბავი. თვით საკანში გათამაშებულ ეპიზოდებში „მუსიკა“ ე. ი. ხიმღერები და ცეკვები არაა. ეს ხერხი საშუალებას იძლევა სტილისტიკურად განვასხვავოთ ერთმანეთისგან საკანში მომხდარი რეალური ამბავი და სერვანტესის ფანტაზიის ნაყოფი — „დონ კიხოტის“ ეპიზოდები...

სპექტაკლი მიმდინარეობს უანტრაქტოდ.

უფერულოების დამთავრების შემდეგ საკანი. ოდნავ განათდება... რამდენიმე პატიმარი იატაკზე წამოწოლილა. ერთი მათგანი გიტარას უკრავს, მეორე ცეკვავს...

უცებ მელოდია წყდება. კიბის ზემოთ კარი იღება და საკანს ნათელი მოეფინება. ქლარნეთი ჩამოუშვება კიბე. ზედა სატუხრიდან გამოჩნდება ინკვიზიციის კაპიტანი ორი ჯარისკაცის თანხლებით. რომლებსაც სახეშრავალი, ლოყუბლეტიანა მსახური ჩამოჰყავთ. მას ხელში კალთა უჭირავს. პროცესიის ბოლოს სერვანტესი მოახვევს. იმასაც ქალალში გახვეული რაღაც გრაგნილისებური ნივთი მოაქვს...

მოგუელ დე სერვანტესი — მაღალი, ხმელ-ხმელი კაცია. სახეზე ეტყობა, ხუმრობის გემო და ყველი კარგად იცის. ეს წელს მოუღწევია, მაგრამ ბავშვური ხასიათი შერჩა — ჯელუწრფელია, ცნობისმოყვარე და პირშემოქმედი, რის გამოც ხშირად იხჯება. ყმაწვილური ხალისით მონაწილეობს მის მიერ გათამაშებულ სცენებში, თუმცა, როგორც გამოცდილი მსახიობი, ზომიერების გრძნობას არ კარგავს და თავის „რეჟისორულ“ ფუნქციებსაც არ ივიწყებს...

სერვანტესის მსახური — დაბალი ტანის, მსუქანი, მოფუთხოფოსო მამაკაცია. სერვანტესზე უფროსია, მასზე უფრო პრაქტიკული და ფრთხილი. მათ, ეტყობა, დიდი ხნის მეგობრობა აკავშირებს. ისინი რაღაცით მოხეტიალეებიაში გადასულ ცოლ-ქმარსა გვანან, სულ რომ კინკლაობენ, მაგრამ უერთმანეთოდ ვერ ძლებენ...

კაპიტანი. (სერანტეს, ირონიულად) — არ მოგწონთ თქვენი ახალი ბინა?

სერვანტესი. პირიქით... ეჭ სანიტერესო.

კაპიტანი. როცა წმინდა ტრიბუნალი თქვენს საქმის გარჩევას მორჩება, ცალკე გადაგიყვანთ — დილეგში. ეს კი სიერთო ხაკინია... იმათივის, ვინც ელოდები.

სერვანტესი. დიდხანს გრძელდება მოლოდინი?

კაპიტანი. ზოგისთვის ერთი საათი, ზოგისთვის — მთელი ცხოვრება.

სერვანტესი. მაშ, ეს სენიორებიც ჩემსავით ინკვიზიციის სასამართლოს ელოდებიან?

კაპიტანი. ასაა ბრძანებით! აქ უფრო წვრილფეხა დამნაშავენი სხედან — მკვლელები და მძარცველები! (ყარაულ გიგმარ-თებს) როცა დაგჭირდეთ, დამიძახეთ... თუ მოაბრუნთო, რასაკვირველია.

(კაპიტანი გაეშის ყარაულებთან ერთად. კიბე ირწევა).

მსახური. რატომ თქვა „თუ მოაბრუნებთო“?

სერვანტესი. რომ ტუსლუბრალიც თავი არ შევიწუხოთ. (პატიმრები მათ შემოხეულებან, ხარბად ზვერავენ).

სერვანტესი. დილა მზიდეობისა, ბატონებო და ქალბატონებო! დიდად ვწუხვარ, ასე მოუხერხებლად რომ შემოვიჭერი, მაგრამ, იმედია, არაფერი გაქვთ საწინააღმდეგო? პირადად მე აქ დიდხანს დარჩენას არ ვაპირებ. ინკვიზიცია...

(პატიმრები ღრიალით მიეკვეთებიან სერვანტესს და მის მსახურს, წკავქცევენ და ჩხრეკას დაუწყებენ. გამოუცილებია მეთაური — ზორბა ტანის მამაკაცს).

მეთაური. თქვენ, ეს დაკალით ერთმანეთი, მაგრამ ჩუმად, ისე, რომ ხმა არ გაიგონონ! (სერანტეს) ვინა ხარ?

სერვანტესი (ჩრილით, ფაფარით ვიღაცა ყეღნის სწვდა და ახრჩობს) — დონ მიგუელ და სერანტეზი.

მეთაური. ახ!ვარიშვილი ბრძანდები?

სერვანტესი. (პატიმრებით დგება) — დიახ, მაგრამ აზნაურიშვილობა ბედს არ მიშლიდა მშიერ-მწყურვალსაც დამეძინა ხოლმე.

მეთაური (მსახურზე მიუთითებს). ეგ ვინაა?

სერვანტესი. ჩემი მსახური. უკაცრავად, ვისთან მაქვს პატივი?

მეთაური. ესენი მეთაურს მეძახიან. რაზე ჩავავლეს?

სერვანტესი. უკაცრავად, ვერ გავიგე.... მე და ჩემი მსახური ქუჩაში დაგვპატიმრეს.

მეთაური. ქუჩაში? ჭიპჭირით იქნებ ყველი გამოსცეთო ვინმეს?... შეხედულებანი ავეროისტს გაეხარ.

სერვანტესი. ო, არა! ჩემი პროფესია გაცილებით ნაკლებ სასახელოა. პოეტი გახლავარ.

მერცოგი (ცოტაში ჯახეულ პატიმარს, რომელსაც არისტოკრატობის მიხვრა-მოხვრა აქვს) — მერე, ამისთვის ამატიმრებენ?

სერვანტესი. ამისთვის არა.

მერცოგი. საჭმუხარია.

მეთაური. ახლავე გაგამართლებთ და გავიგებთ, რა ჩიტიც ხარ!

სერვანტესი. უკაცრავად... ვის გასამართლებთ?

მეთაური. შენ.

სერვანტესი. რა დავაშავე?

მეთაური. გაგასამართლებთ და გავიგებთ. სასამართლოც იმის-თვის არი, რომ დანაშაული აღმოგიჩინოს.

სერვანტესი. თქვენ ვერ გამიგია.... ამ საკაშნი მე დროებით...

მეთაური. იცი, რას ბეტყვი, პატივცემულო დონ... რაკი გაწილაში მოხვედი, ნუ ჭიკჭიკებ! ჩვენ აქ საკუთარი კანონები გვაქვს: ახალებდა პატიმრებს თვითონ ვასამართლებთ!

სერვანტესი. დანაშაულიც რომ მცნოთ? რას მიპისკვით?

მეთაური. განაჩენი ცალკეთვის ერთია: პირადი ჭირების კოფნისკვინა. საქმის გადასინჯვა კი, მერე — სანთელ სასჩვაგ. რიზე!

სერვანტესი. ამ კალთის მეტი არაფერი გამაჩნია.

მეთაური (ალუთიდან მახვილს ამოიღებს) ხიხაა?

სერვანტესი. რასაკვირველია. აქ სულ ყოტტუმები და ბუტაფორიაა... ჯი გითხარით, პოეტი ვარ. მე თეატრისთვის ვწერ (პატიმრები გადაბარბუნებენ კალოს და ნივთებს დაიტაცებენ. სერვანტესი და მისი მსახური დარბაზის, ცილილმების ვარდარჩინონ რაიმე, მაგრამ უშედეგოდ).

სერვანტესი. ჯანდაბას, წაიღეთ უველაფერი!

მსახური. რას ამბობთ, სენიორ!

სერვანტესი. წაიღეთ, წაიღეთ!... მარტო ეს დამიტოვეთ (ქალალდის შეკრთას გელში ჩაიჭრავს).

მეთაური (ყარაულებს) — ოჰო, მძიმეა!... ოქროა?

სერვანტესი. ჩემთვის ოქროა.

მეთაური (ვახსნის) — ქალალდები ყოფილა...

სერვანტესი. ხელნაწერია.

მეთაური. ნაგავი! (ქალაქდებს ბარებს).

სერვანტესი. (სასოწარკვეთილი ხმით) — მოიცათ! თქვენ სასამართლო ახსენეთ. გასამართლებას მიპირებთ...

მეთაური. სად მოგაწნეხა!... კარგი... მაშ ასე — სასამართლო პროცესს გახსნილად ვაცხადებ! (სერვანტესს და მის მსახურს ძალით სკამებ ომპროფირებენ სკამზე, „ეროსამართლეი“ და „მსაჯულნი“ თავთავიანთ ადგილებს იკავებენ) რაზე დაგაპატიმრეს, ერეტიკოსი ხარ?

სერვანტესი. როგორ გითხრათ... გადასახადის ამკრეფად ვმუშაობდი.

მეთაური. პოეტი და გადასახადის ამკრეფი?

სერვანტესი. დროებით ვმუშაობდი, რომ შემშილით არ მოვკვდეთრიყავი.

მეთაური. სტყუი! მაგარ სარეანი ხელობა არ არსებობს. გადასახადის ამკრეფნი არიან წწრიენ, ყველაზე ღიდ შემოსავალს რომ ამღეევენ წმინდა მამებს!

სერვანტესი. იმ წმინდა მამებსაც ეგრე ეგონათ, სანამ ლამერისდის მონასტერს გადასახადი არ შეეყარეთ... ხოლო როცა ბერებმა უარი თქვეს ხარკის გადახდაზე, მთელ მათ ქონებას უადგილა დავედე.

მეთაური. გიჟი ყოფილხარ!

სერვანტესი. ხელს ვაწერინებდი ყველას უნდა გადაიხადოს, მათ შორის — შეძლებულებს ბერებმაც!

მეთაური. მარილა არ გეწყინა, რაში გადაწაწყებენ შენ ხომ წმინდათაწმინდა ეკლესიაზე აღმართე ხელი!

მერცოგი. მეთაურო! ნება მომეცი, მე ვიყო ამათი ბრალმდებელი!

მეთაური. რატომ?

მერცოგი. თუნდაც იმიტომ, რომ სულელებს ვერ ვიტან. განსაკუთრებით — ამისთანა კეთილსინდისიერ სულელებს!

მეთაური. მოდი!

მერცოგი. (სერვანტესს) — თქვენ ალბათ გჭერთ, რომ აქ ვეკვეთნად არისებიის ხიკეთე, ქეშმარიტება და პატიოსნება?

სერვანტესი. გამბედაობა არა მყოფნის, არ დავიჭირო.

მერცოგი. ეი, კლაპიავე, მდივანო ინჭენი! (სერვანტესს) სენიორობა აქეთ არ იცის, როგორ ეკვეცვან ჩვენში ერეტიკოსებს, რომლებაც წმინდა სამების ნაცვლად — ხიკეთე, ქეშმარიტება და პატიოსნება სწვამთ? მდივანო, გაიცან ბრალდებულ გამოძიების ოქმი!

მდივანი. (ცოტა კითხულობს) ....ცოთვალისწინებთ-რა დღეუმენტებსა და დამამტკიცებელ საბუთებს, რომლებიც ერთვიან ზემოთ ხსენებული ადამიანის წინააღმდეგ აღძრულ საბრალდებო საქმეს...“

სერვანტესი. უკაცრავად, რომელი ადამიანის?

მერცოგი. ზემოთ ხსენებული ადამიანის.. ყოველი ჩვენგანის. თუნდაც აი, ამ კაცის! (მსახურზე მიუთითებს).

მდივანი. ....საბრალდებო საქმეს... მოწოდებული ვართ-რა, მსჯავრი დავდოთ ზემოთ ხსენებულს, ჩვენი მაღალი მოვალეობის შეგნებით ავეცილნი, ვბრძანებთ: წყვიდულ იქნას ზემოთ ხსენებული ადამიანი, ხოლო რადგანაც იგი უჩრომს და უარყოფს თავის დანაშაულს, გაგრძელდეს მისი წვეება მანამდე, სანამ ზემოთ ხსენებული არ აღიარებს თავის დანაშაულს და არ იტყვის სრულ სიმართლეს, მით უმეტეს, რომ იგი წინასწარ გაფრთხილებულია და იცის, რომ თუ წვების დროს მოკვდება ან დასახიჩრდება, დანაშაულ ამაში თვითონ იქნება, რადგან მან არ

ARCHIVE OF GEORGIAN

ისურვა დაწაშვილის აღიარება და სიმართლის თქმა... შემდეგ ამიხა...“

მერცოგი. რას იტყვი? ახლაც გწვამს სიკეთის, ჭეშმარიტების და პატიოსნების არსებობა?

სერვანტესი. წწვამს!

მერცოგი. ერთხელაც გაიმეორე.

სერვანტესი. წწვამს!

მერცოგი. თითქოს მან შეგცქალა... ახე ემორიები ყველას: რა... ცა აწამებენ, მაინც გაიძახებ „წწვამსო“, მაგრამ სხვანაირი ხმით.

მდივანი. ერტგულობის უცვარი ლამაზი ფრაზებით წამოვიარებ.

მერცოგი. განაგრძე.

მდივანი. „შემდეგ ამისა ზემოთ ხსენებულმა წამოძახა: „ღმერთო, მიშველიო!“ და ამის მეტი არ უთქვამს არაფერი...“

მერცოგი. შენ რაღას იტყვი?

(სერვანტესი სდუმს)

მდივანი. ...ოქმში კიდევ სწერია: „ხანგრძლივი დარიგების შემდეგ არ ისურვა რა ზემოთ ხსენებულმა სიმპონიელის თქმა, ნაბრძანები იქნა ჩაეხსნა მას პირში ერთი ეკუა წყალი, ალაკაძით აეკრან პირი, ხოლო შეცცლზე დიდოს ათეულთანი ტომარა ბრეშით... რაც შესრულებულ იქნა და ამის შემდეგ, ზემოთ ხსენებულმა დაიძახა...“

მერცოგი (სერვანტესს) — რა დაიძახა, რა? ზემოთ ხსენებულის მდგომარეობაში ყველა რაღაცას ამბობს... მაინც გწვამს სიკეთის, ჭეშმარიტების და პატიოსნების არსებობა?

სერვანტესი. წწვამს სიკეთის, ჭეშმარიტების და პატიოსნების არსებობა, რადგან პასუხისმგებელი ვარ საკუთარი თავისა და ადამიანების წინაშე!

მერცოგი. მაშ, უარყოფ ცხოვრებას — ისეთს, როგორიც არის?

სერვანტესი. ადამიანი ბუნებით კეთილია! მე წწვამს სიკეთის, ჭეშმარიტების და პატიოსნების არსებობას!

მერცოგი. მოსაძრაოლევე! ნება მომეცი, სასამართლოს სახმალდებო დასკვნა გავაკეთო!

მეთაური. მიდი.

მერცოგი. ბატონო მოსამართლეო! სენიორებო! მე, თალლითურ მეცნიერებათა მაგიტრი, ბინებისა და ჯიბეების დაცარიელების ბაკალავრი ვდგავარ აქ, ოქვენი მოწყალების წინაშე, და ბრალს ვდებ მთელრო მიგუნდ და სერვანტეზს — ისეთივე უსინდისოსა და მატყუარას, როგორც უველა ადამიანია, მხოლოდ იმ განსხვავებით, რომ მას სრულ ყოველდღიურ სულელთა ორდენის ბერად მოგვარეგნის თავი. მე მსურს მოგახსენოთ პირსა სამე მართლმსაჯულების მამ წესების დაცვითა და გათვლისწინებით, რომელსაც თქვენ უკვე გიცანით დაკოხვის ოქმიდან... მე ვაცხადებ, — და ამაში დარწმუნებული ვარ, — რომ ხსენებული პირიფეში არაერთხელ გამოსულა სხვაროდ თავისი ერეტიკული შეხედულებებით და არა მარტო გამოუთქვამს თავისი აზრი, არამედ ცდილობდა კიდეც მის დაცვასაც და დასაბუთებასაც... თქვენ თვითონ დარწმუნდით ამაში აქ, ამ სასამართლო პროცესზე. ბრალდებული გვიმტკიცებდა, თითქოს ოგი, ბუნებით კეთილი და გულისხმიერი, გადასახადის ამკრეფად მუშაობდა. ამავე დროს, მან განაცხადა, პოეტი ვარო. სადგური ლოგიკა? როგორ შეიძლება ადამიანი ერთს ფიქრობდეს და სხვას აკეთებდეს? სავსებით დასაშვებია, რომ ავაზაკი და პოეტი ერო, მაგრამ შეუძლებელია ერთდროულად პოეტიც იყო და გადასახადის ამკრეფიც!.. აქედან გამომდინარე — ბრალდებული თალლითია, ობრაძო — მაშასადამე, რუვნის ახალგაზრდობას!.. მაგრამ მთავარი ეს არის. მთავარი ისაა, რომ ბრალდებული ამტკიცებს, თითქოს მას სწვამს სიკეთის, ჭეშმარიტების და პატიოსნების არსებობა! ამით იგი შეურაცხყოფას გვაყენებს ჩვენ, — პატივცემულ მკლელებს, მძარცველებს, ყომაბაზებსა და ქაჯებს, და არა მარტო ჩვენ, ჩვენთან ერთად იმათაც, ვინც ამ შეგვკავა, რათა ხელი არ შეგვეშალა პატიოსანი მოქალაქეებისთვის. მათ ნაყოფიერ საქმიანობაში ქვეყნის საკეთილდეღოდ!.. (პაუზა) ეს წუთია ბრალდებულს საკუთარი თვალით დაინახა როგორ გადაკქიცეს ძვლები გატენილ სისხლიან ტომარად ზემოთ ხსენებული ადამიანი. და ეს მოხდა ღვთის კურთხევითა და კანონის ნებართვით... მიპასუხეთ ახლა: შეიძლება ამის შემდეგ დაეჭვროს ბრალდებულს, თითქოს მას მართლა სწვამს სიკეთის, ჭეშმარიტების და პატიოსნების არსებობა?.. დაე, თქვენმა საღმა გონებამ თქვითონ გასწყას რაც უცილებლი ჩვენი აწყარა და პირუთვნელი ავაზაკური ცხოვრება, თუ ამ უნიჭო პოეტისა და უხერხო გადასახადის ამკრეფის თალლითური მოღასქეობა. ბრალდებული ან მთლად გამთაყვანებელი, ან თვალთმაქცობას და სულელად უნდა მოგვჩვენოს თავის!... ყოველივე ამის გამო ღირსია ჩვენგან მოყვედრილი და გაიძარცვოს! (პაუზა) უკანასკნელად გეკითხებით, ბრალდებულო! სცნობთ თუ არა თავს დამნაშავედ?

სერვანტესი. (დაფიქრების შემდეგ) დიახ, დამნაშავე ვარ იმაში, რომ წინააღმდეგ სალი გონებისა, მწვამს სიკეთის, ჭეშმარიტების და პატიოსნების არსებობას!

მეთაური. ბრავო!

(ადგება და ხელჩაწერით თავისი საწოლისკენ მიდის)

სერვანტესი. თქვენო მოწყალებავ, დამცველი სადღაა?

მეთაური. (შეჩერდება) დამცველი რად გინდა, აკი აღიარე დანაშაული?

სერვანტესი. უფალსაფიცარო ვარო, რომ მეთქვა, მაინც დამნაშავედ ჩამთვლიდნი. რაკი დანაშაული ვაღიარე, სასამართლო ვალდებულია მომისმინოს.

მეთაური. რა საჭიროა?

სერვანტესი. თუნდაც იმისთვის, რომ გადაწყვიტოთ — შეწყნარების ღირსი ვარ თუ არა.

მეთაური. (ჩაეცინება) კარგად ქაიძარინე თავი!

მერცოგი. გვასწორებენ! ეერა ხედვა, დრო გაგვვის!

სერვანტესი. სად გეჩქარებათ, ბატონებო? მიდიხართ სადმე?

მეთაური. (პატიმრებს) — გვეჩქარება სამხე?

(პატიმრები გმნიეთ უპასუხებენ. მეთაური ანშნებს სერგ ნ. ტეს, განაგრძეთ)

სერვანტესი. მე ვეთანხმები აქ წვამიებით ბრალდებებს... რას იზამ, გამბედაობა არ მყოფნის, უარი ვთქვა ჩუმ ნაწყვეტზე... იქნებ პოეტადაც არ ვვარგოდე... სამწუხაროა, მაგრამ...

(ხელებს გაშლის თითქოს ბოდიშს იხდიდესო)

მეთაური. ეს იყო სულ?

სერვანტესი. ახლა ვიწუვე... რაკი დაცვის უფლება მომეცით. ისე გავიმარჯვებ თავს, როგორც უფრო მეტიხება.

მეთაური. რას ამბობ, გაგვაგებინე.

სერვანტესი. მე წარმოგეხლან გარეგნით... წარმოგიდგენთ უველაფერს, რისი თქმაც მინდა. ამით თქვენ არაფერი დაგაკლდებათ, გიერთგნით. წინააღმდეგს გაძლევთ. თქვენც მიიღით პოზაწილეთა ჩემს წარმოდგენაში.

მერცოგი. მოსამართლეც, მე პროტესტს ვაცხადებ!

მეთაური. გაჩუმდი, პროკურორო! ბრალდებულთა კანონის ხელშია, კანონი კი — ჩვენს განკარგულებაშია. (სერვანტესს) მიდი!

სერვანტესი. მაშ თავდაცვის იარაღიც მომეცით.

მეთაური. დაუბრძენთ მახვილი!

(მეთაური ნიშნის იძლევა, პატიმრები აღგილებს ინაცვლებენ და მაყურებელსაღ იქცევენ. სერვანტესი ანიშნებს მსახურს, და მეხმარეთ, და ისიც გრიმსა და რეკვიზიტს აწყვის. მუსიკა. სერვანტესი სცენის შუაგულში ჩამოდგება, გრიმს იკეთებს, თან ხუმრობენ ერთ ერთ ადამიანად გადავიქცევი... შეცცადეთ წარმოიდგინოთ ის კაცი... სახელად ალონსო კიხანა ჰქვია. შუახანს გადაცილებული, სოფლელი აზნაური. გიჟის ან წმინდანის თვალები აქვს — ანთებული და ბრიალა. ძალიან ბევრს ფიქრობს. მოეცლ თავის დროს — ღილიდან დაკიმებამდე და ზოგჯერ დამეხსნება — წინგნის კითხვაში ატარებს. ყველაფერი, რაც მან იცის, რაც წაუკითხავს ან გაუგონია, სასწაულყოლიებაში ადგება და ახელებს... და ან, მის უბედურ ტვინში დაიბუდებს ერთი ყოველდ სულელური აზრი, რომელსაც არცერთ კუთხემყოფელი ადამიანი არ დაიკერებდა: ადამიანმა არ უნდა დაბაჯოს ადამიანის... ეს აზრი იმდენად მოიცავს მის არსებას, ისე გადაუბრუნებს ტვინს, რომ სოფლელი აზნაური გადაწყვეტს სახლიდან წავიდეს და მოიტიალე რაინდად იქცეს, რათა უვე-

ლვან და ყოველთვის შეებრძოლის ბოროტ ძალებს, რომლებიც ადამიანთა მოდგმას დაღუპვით ემუქრებიან... მაშ, ასე... აღარ არსებობს არავითარი ალილსო ციხანა! უშიშარმა რაინდმა დონ ციხოტ ლამანჩელმა მიატოვა თავისი სახლური და ფაფარაკუბით აღსავსე შორეულ გზას დაადგა!...

(პატრონის თავდაწონ სერვანტესი თანდათან დონ ციხოტად იქცევა, მსახური კი — სანჩოდ).

დონ ციხოტი. (მღერის)

მე მოვდივარ, დონ ციხოტ ლამანჩელი,
და გზა უკან დასახვევი არა მრჩება.
სულ ერთია — მომკლავენ თუ გადავრჩები, —
მტერზე უნდა ვიზეიმო გამარჯვება!
მე მოვდივარ! მე სიკეთის დამცველი ვარ!
დაჩაგრულთა ქომაგი და გადამრჩენი!
და ჩემს ღრმაში ღვივიერვით აწერია
ბოროტების სასიკვდილო განაჩენი!..

სანჩო. (მღერის)

მე მეძახიან სანჩოს...
რა მოვახსენით კიდევ?
ახლა შინ ყოფნას ან სჯობს?
მე კი ჩემს ბატონს მივდევ.

ეს ქვეყანა ურჩხულების ალაშია,
ძალა არ ჩანს — მოწყალე და დამზოვიე.
გაიხედავ, — ქალის ნაცვლად აქლემია
ანდა კაცად გადაცმული ჯადოქარი!

მე მოვდივარ — დონ ციხოტი ლამანჩელი —
და გზა უკან დასახვევი არა მრჩება...
სულ ერთია, — მომკლავენ თუ გადავრჩები, —
მტერზე უნდა ვიზეიმო გამარჯვება!

(დონ ციხოტი და სანჩო ჩამობრუნებიან „ცხენებიდან" — „ცხენებს" პატრონები თამაშობენ)

დონ ციხოტი. რას იტყვი, სანჩო, მოგწონს ეს გზა? ჩვენ მას დიდებისკენ მივუვართ!

სანჩო. მომწონს, თქვენო მოწყალებავ. უცნაურია მხოლოდ, ეს გზა რატომღაც ტბობისაკენ მიმავალ ხაორმეს მაგონებს, სადაც წყნილები იყიდება და საკმაოდ იაფადაც!

დონ ციხოტი. დიამაბსოლუტ, მეგობარო: ბუნების სილამაზე ისევე, როგორც ქალის მშვენიერება, ჩვენს თვალსაზრისზეა დამოკიდებული. ცოტაც მოითმინე და უდიდესი სასწაულების მოწმე გახდები!

სანჩო. რა სასწაულების?

დონ ციხოტი. რაინდულის, გოლიათურის, უაღრესად ჯადოსნურის! გარდა ამისა, შენ დაინახავ მეომართა უთვალავ ურდოებს!

სანჩო. საშიშია?

დონ ციხოტი. ნუ იტყვი! მაგრამ უველაზე საშიში ამ ურდოების სარდალია!

სანჩო. ვინ ოხერია?

დონ ციხოტი. უბოროტესი ჯადოქარია! ერიდე მას, სანჩო. მისი გონება ცივია, გული კი — უმპობელი. იგი უველაფერს ისე ხედავს, როგორც სინამდვილეშია, ამიტომ ხშირად ჩვენთვის არაფერი ხარობს... მაგრამ დადგება დრო, ჩვენ პირისპირ შევხვდებით და მაშინ...

(შეუს შეათამაშებს)

სანჩო. სენიორ! თქვენს ადგილზე ასე არ ავდუღდებოდი. როგორც იტყვიან: „ჯუტკიანი თავი რად უნდა აიტკიოს კაცმა!"

დონ ციხოტი. ანდაზებით გაბეზრებინე გუდა ხარ. როდის გადაეჩვევი მაგას!

სანჩო. ვერასოდეს, თქვენო მოწყალებავ. ამ ანდაზებით მოდგა სული... როგორც იტყვიან: „მოსწრებული სიტყვა..."

დონ ციხოტი (შეაწყვეტინებს) — აა! (თვალს მოავლებს ირგვლივ და პორიზონტს გახედავს. სცენაზე ქარის წისქვილის ფარფლების ჩრდილი ამოძრავდება)

სანჩო. რაშია საქმე?

დონ ციხოტი. დიდი ხანია მოგდევართ?

სანჩო. ერთი საათიც არ იქნება.

დონ ციხოტი. ბედად... ერთი საათიც არ გასულა, რაც შინდან გამოვედით და უკვე ბედნიერი შემთხვევა სახელოვანი, მაგრამ უთანასწორო ბრძოლის საშუალებას გვთავაზობს.

სანჩო. ვისთან, ბატონო?

დონ ციხოტი. (ცელს გაიშვერს) ვხედავ იმ გოლიათს, საქვეყნოდ განთქმულს თავისი ბნელი საქმეებით?

სანჩო. (თვალებს აჭყიტს, მაგრამ ვერაფერს ხედავს. „ცხენებიც" დაუფარავ ინტერესს ამყღვნებენ) რომელ გოლიათს, ეს ხომ ჭარის წისქვილია!

დონ ციხოტი. მომყევი. (მღერის)

ეს ქვეყანა ურჩხულების ალაშია,
ძალა არ ჩანს — მოწყალე და დამზოვიე.
გაიხედავ, — ქალის ნაცვლად აქლემია
ანდა კაცად გადაცმული ჯადოქარი!

სანჩო. მოიცათ, მოიცათ, თქვენო მოწყალებავ! ჩემი მეუღლის კუმები ულვაშებს ეფიცება, ეს ჯადოქარი კი არა...

(სცენის შიგნით საშინელი ხმაურია. „ცხენები" დაფეთებულან და ბორგავენ. მერმე შეჩერებულან. სცენაზე ჯერ დონ ციხოტის ჩაჩქანი გამოჩენილება, მერე შუბის ნამტვრევი. ამას თვით დონ ციხოტიც მოაკვდა. სავალალო შესახედია, თავს ვერ იმაგრებს, მოწყდა დაცემა და მოკორავს. სანჩო საკუთარი ტანით გზას გადაუღობავს.)

სანჩო. ხომ გითხარით, ჯარის წისქვილია! რატომ არ დამიჯერეთ?

დონ ციხოტი. ჩემი მტრის ოინებია!

სანჩო. ვინაა თქვენი მტერი — ჯადოქარი თუ წისქვილი?

დონ ციხოტი. ჯადოქარია, რომელიც ახლა წისქვილის სახით გამოცეცხლდა... ო, რა ვერაგია! ყველაფერს, რაც ჭამისთვის უვარგისია, თავისი ეზებით ფქვავს და იმ ფქვილისაგან გემრიელ სეფისკვერებს აცხობს! მას უნდა დავჯარშუნოს, თითქოს ჩვენ მხოლოდ არსობის პერით ვვიდვა სული! მას უნდა მოსპოს აწყვეულად ვარდის სურნელება, ბულბულის სტვენა, შეუვარებულთა დარდი, რადგან ეს არც შეიმეცნა, არც დაილეგა და მაშასადამე, მისი აზრით, არავის არ სჭირდება!... გებმის, რატომ შეინიღბა?

სანჩო. მესმის, სენიორ, მაგრამ — ღმერთმანი, მასთან გადაკიდება არ ღირს... როგორც თქვენი დისწულის საქმრო, დოქტორ კარასკო იტყვის ხოლმე: „ოო საიდუმლო იცი ამ სოფლის, არ მოგაკლდება პური არსობის-ო!"

დონ ციხოტი. ე ბიძგდით ახლა კი მივხედი!

სანჩო. რას, თქვენო მოწყალებავ?

დონ ციხოტი. მივხედი რატომ დამამარცხა... რაინდად არ ვარ ნაყურთხი!

სანჩო. ახლავე შეგიყურთხებთ, მაგრამ ადვილი რა არის!

დონ ციხოტი. შენ ეხო გამიგე, მეგობარო... ამის გაკეთება მარტო რაინდს შეუძლია.

სანჩო. (დალონებულია) რა ვქნათ? პირადად მე, რაინდი თვალით არ მინახავს..

დონ ციხოტი. სასახლის მფლობელიც გამოდგება, მეფე ან პეროცა.

სანჩო. ვეცდები გზაში გამოგიძებნით მეფე ან პერცოგი. (წამოაყენებენ. დონ ციხოტი შორს იხედება) დაინახეთ კიდევ რამე?

დონ ციხოტი. ის ადგილი სწორედ.

სანჩო. თქვენო მოწყალებავ, გამაგებინეთ, რისი თქმა გნებავთ?

დონ ციხოტი. ვერა ხედავ, ციხე-კოშკი მოჩანს.

ს ა ნ ნ ი ო. (იხედება იმ მხარეს).

დ ო ნ ქ ი ხ ო ტ ი. კარგად გაბოლე თავადები.. ზედავ, ალმებიც გაიმონწენენ, ო, რა ლამაზად ფრიალებენ ქარში!..

ს ა ნ ნ ი ო. (ვანზე) იმედი იქ შეგიკურთხებენ, როგორც საჭიროა!

დ ო ნ ქ ი ხ ო ტ ი. აბა ერთი ბუკს ჩაბერე, ნიშანი მიეცი შემეგებონ. დაე, პერლოები გადმოდგნენ გალავანზე და სასახლის მფლობელს ჩვენი მოახლოება ამცნონ!

ს ა ნ ნ ი ო. მაგრამ ვერავითარ სასახლეს ვერ ვხედავ. ეს ხომ ჩვეულებრივი სამეიდანოა! უმჯობესია გავეცალოთ.. ახლო გზისპირა დუქნებში ათასნაირი მაჯაწყლიანი იყრის თავს.. ხიფათს არ გადავეყაროთ...

დ ო ნ ქ ი ხ ო ტ ი. წინ! პირდაპირ ალაყაფისკენ! (განათება იცვლება. დონ ქიხოტი და სანჩო ისევ სერვანტესად და მის მსახურად იქცევიან. სერვანტესი ნიშანს აძლევს პატრებს, რომლებმაც ამის შემდეგ შეეტლების როლი უნდა შეასრულონ. სცენა გზისპირა დუქნის სახეს მიიღებს. სერვანტესი თხრობას განაგრძობს.)

ს ე რ ვ ა ნ ტ ე ს ი. ი, ნათელი მაგალითი იმის, თუ როგორ ტყუვდება გამოუცდელი თვალი და ერთის მაგივრად, სხვა ენევნება. დონ ქიხოტისთვის ეს პატარა შენობა — „სასახლეა". სანჩოსთვის — დუქანი. საკითხვი ის არი, ვისი თვალი უფრო მახვილია... მაგრამ მე და თქვენ ამჯერად სანჩოს თვალსაზრისზე დავდგეთ... მაშ, ახე. დონ ქიხოტი და მისი მსახური გზისპირა დუქანს მიადგნენ.

(მეთაოსრე მოუთითებს) ეს კაცი — მეფუქნეა, ამ სამიოდნოს პატრონი. (ერთ-ერთ პატიჭარ ქალზე ანიშნებს) ეს ცა — მისი მეუღლე, მარია გახლავთ. (კიდევ რამდენიმე პატიჭარს შეარჩევს) ესენი — ჩვეულებრივი მეეტლეები არიან. მათი სახელებია: ხოსე, ტენორიო, ხუანი, პაკო, ანსელმო და პედრო... ამათში მოსამსახურე ქალებიც ურევია, ერთ მათგანს ალდონსა ჰქვია.

მ ე ე ტ ლ ე ე ბ ი. (რანის კოცზეზს მაგიდაზე არახუნებენ და ხმამაღლა გაიძახიან) ალდონსა! ალდონსა! ალდონსა!

(ელოსებიდან ეიღაის ვაჟკაცული ხელი ტაფას ისერის. მერე სცენაზე თმაგაწეწილი ალდონსა გამოვარდება. გაიფარებულ ვეფხვსა ჰგავს, ან უფრო სწორედ — გაეელურვებულ ცაძას)

ა ლ დ ო ნ ს ა. (ქაცბით ხელში, შეეტლეებს) რა უფრო გესიამოვნებათ: მაგიდაზე დადგიდგან ქვაბი თუ თავზე ჩამოგაცვათ? (შეეტლეები ხარხარებენ. ალდონსა ქვაბს მაგიდაზე დაახეთქებს და შიგ ჩაიფურთხებს) აბა, ხეთქეთ!

ხ ო ს ე. (ალდონსას) მე შენთვის ახალა რაღაც მაქვს...

ა ლ დ ო ნ ს ა. შეინახე, იქნება წამოგეზარდოს!

ხ უ ა ნ ი. (ხურჩელით) — მაშ, ამაღამ?

ა ლ დ ო ნ ს ა. ფუღი — წინასწარ!

პ ე დ რ ო. ალდონსა, ჩიტენი, მოდი ჩემთან! (ხელს მოხვევს).

ა ლ დ ო ნ ს ა. ხელები დაიმოულე!

პ ე დ რ ო. თავლაში ახალი თივით გაგებენი ლეიბი მაქვს... რბილად დაგაწვენ.

ა ლ დ ო ნ ს ა. ხეთქე ის თივა, სანამ ახალია!

პ ე დ რ ო. ნუთუ შენს პედროს უარს ეტყვი?

ა ლ დ ო ნ ს ა. სინვე და გაიგებ! (ღიმილტება)

პ ე დ რ ო. ჩემი ჯორივით ჯოტი ხარ!

ა ლ დ ო ნ ს ა. მოდა, ამას მიუწექი, ჩემგან რა გინდა?!

(შეეტლეები ხარხარებენ)

მ ე ე ტ ლ ე ე ბ ი. (მღერიან)

როდის ყოფილა, ალდონსამ
კაცს რაშე დაამადლოსა?
ჩაუგორდება ლოგინში
ყრუსა და ულინათლოსა!

ხ ო ს ე. (მღერის)
ამაღამ ჩემთან იქნება, —
რა დაიინების მარტოსა?!

ა ლ დ ო ნ ს ა. (მღერის)
სიყვარული მუქთად გინდათ,
ჩემი ეშხით აქ გროვდებით.
ნისიად რომ კუბო მოგეცეთ, —
იმაშიაც ჩაგორდებით!

მე კი არცერის კაცად ვარ გოელით,
ერთმანეთში ვერც კი გარჩევთ,
ალეარსსა არ დაგამადლით,
ოღონდ ფული ჩამთვალეთ!

თუ გსურთ, ყველას რიგრიგობით
დაგაძლიბთ და დაგაპურებთ.
თქვენ გგონიათ, არ ვეყოფით?
ალდონსა ვარ, რას მიყურებთ?!

მეც თქვენი ხის ნაყოფი ვარ,
მეც თქვენსავით ეთილი ცოდვებს..
ჯერ არასდროს არ ყოფილა
ქვეყანაზედ კაცი ზეცადზეფეს!

ეიცი, დიდხანს არ ვიხარებ,
გაფრინდება სიცრმის წერები,
სხეებთან წოლას მირეკვენ, —
ბოლოს სიკდილს მიეეწვები...

ბედმა ჩიხში მომიმწყვდია
და არ ვეძებ გამოსავალსა...
ხან მთვრალი და ხან ფხიზელი,
ხან ჩაცმული, ხან ტატველი —
ალდონსა ვარ! ალდონსა ვარ!

(შეეტლეები ხორხოცებენ. ალდონსა ამთავრებს სიმღერას და გაიძახის... შემოდის მეღუქნე, თავისი ცოლის მაძიებლებით)

მ ე დ უ ქ ნ ე. ბეებო, როგორია სალმე, ხომ არაფერი გაკლიათ?

ა ნ ს ე ლ მ ო. ჯორებს ახმენთ?

მ ე დ უ ქ ნ ე. თქვენზედ არანაკლებ მაძღრები არიან.

პ ე დ რ ო. ესე იგი, მალე ამოხდებით სულის!

მ ე დ უ ქ ნ ე. აბა-ახა!.. მაღრიდიდან მალაგამდე არსად იმ უმასპინძლდებიან ჩემებრ, როგორც ჩემს დუქანში. ეს ყველამ იცის! ჩემი კლიენტებია... (ბეებს ხმა ისმის)

პ ე დ რ ო. ვინ ოხერია?

მ ე დ უ ქ ნ ე. (გაბარებული) უასაბი იქნებას ღორის დასაკლავად დაპირებია... მოცდევარ, სენიორ, მოცდევარ!.. (ალაყაფისკენ წავა და გაკვირვებული შეჩერდება. შემოდიან დონ ქიხოტი და სანჩო. დონ ქიხოტს ხელში შუბის მაგივრად კეტი უჭირავს)

დ ო ნ ქ ი ხ ო ტ ი. სად შეიძენა ამ სასახლის მფლობელის ნახვა?

მ ე დ უ ქ ნ ე. დუქნის პატრონი მე ვარ.

დ ო ნ ქ ი ხ ო ტ ი. (ცივად) სენიორს ჩვენ ბეროლდებს მოველოდით, რომლებიც გალავანზე გადმოგებოდნენ და ჩვენს მობრძანებას გაუწყებდნენ, მაგრამ არავინ გამოჩენილა.

მ ე დ უ ქ ნ ე. ისინი, სენიორ... მე მინდა ვთქვა, ბეროლები ამჟამად დაკავებულნი არიან.. სამხარეულოში.

(დონ ქიხოტი ნიშანს აძლევს სანჩოს და ისიც წინასწარ დაზვინიებული სიტყვით მიმართავს შეკრებილთ)

ს ა ნ ჩ ო. კეთილშობილო ბატონებო და ქალბატონებო! ჩემი ხვნიარი მოხეტიალე რაინდი, სიცეის დამცველი და პოროტების მდევნელი დონ ქიხოტ ლანჩნელი გთხოვთ მისცეთ თავი შესაფარი და მისი ღირსების საკადრისი მასპინძლობა გაუწიოთ!

(პირდაღებული მეღუქნე მეეტლეს გადახედავს).

დ ო ნ ქ ი ხ ო ტ ი. იმედია, უარს არ მეტყვით?

მ ე დ უ ქ ნ ე. (ტუმაც) გიჟი — ღვთის კაცია. (დონ ქიხოტს) ხვნიარს ალბათ ეშიები?

დ ო ნ ქ ი ხ ო ტ ი. დიახ, მე და ჩემი საუურველთმტვირთველი სიამოვნებით გაიახეშოდით..

ს ა ნ ჩ ო. დანაყრება მართლაც არ გვუწყენდა, დილას აქეთია ლუკმა არ გადამცდენია უელნი ნაწლავი ნაწლავს ენიძლევიან: ფეხებს გაეპიმავ თუ არა!

ე ლ ე უ ნ ე. ჩემს სახლთანაც საკმაოდ მოიძებნება ხანოვაგე თქვენი და თქვენნი... საკმარა... საკმარა... ერთი სიტყვით, ამ კაცის დანაყრებითაც. ახლავე ვუბრძანებ, თქვენი რაშები ხანჯლებში დაახვედრონ.

(სანრის ანაშენებს, მომყვეთო, და გადის).

დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. სახელოვანო რაინდებო! (მარიას) მოწყალეო ქალბატონო!.. თუ ვინმე თქვენგანი ჩემს დახმარებას საჭიროებს, მზად ვარ გემსახუროთ! ჩემი ძლევამოსილი მარჯვენა... (ამ დროს შემოდის გასარეკად თეფშებით ატეხილთელი ალ. დონსა და გაოცებული შედგება. დონ კიხოტი მას მაიჭირდავა; ღმერთო დიდებელო!.. (მოკრძალებით თავს დახრის) უმშვენიერესო სენორა! მაპატიე, თვალს ვერ გიცნარჯებო... მეშინია, თქვენმა სილამაზემ არ დამაბრმავოს.. გემუდარებით, მაღირსეთ თქვენი სახელი!

ა ლ დ ო ნ ს ა (ცქმახად) ალდონსა.

დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. ჩემი გულის მპყრობელი, ეტყობა, ხუმრობს?

ა ლ დ ო ნ ს ა. ალდონსა მქვია!

დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. (მიეახლოვება) ალდონსა ალბათ ჩემი ქალბატონის პირისფერიმეს ან ჯიუტების მრეცხავის სახელია?

ა ლ დ ო ნ ს ა. მე უკვე გითხარით ჩემი სახელი... ჩამომეცალეთ!

დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. (ღიმილით) უმშვენიერეს სენორას ჩემი გულისა, ნუ გეშინია, არ გაგიმძულვებ იმედს! (მღერის)

სიზმარი ხარ ახლენილი
თუ პოეტის ოცნება?
შენმა ერთმა გამიზიდვამ
ბალახივით მომცელა!

დაგინახე და სიმშვიდე,—
ვითომც არა მქონია!
ცოცხალი ვარ, მაგრამ თავი
სამოთხეში მგონია!..

არ გიცნობდი, არ მენახე, —
მაინც გულისებმილი,
სიზმარში თუ ოცნებაში
შენი ხილვით ტკბებოდი.

ო, რა მომხიბლეული იყავ,
რა ცქერილ, რა კარგი!..
და სახელად — ჩემს დედოფალს —
დ ულ ც ი ნ ე ა დაგარქვი!

მიბრძანე და მზად ვარ შენთვის
თვით სატანას შევება....
დულცინეა, დულცინეა —
ღვთაებრივი მშვენება!

(შემოდის მედუქნე)

მ ე დ უ ქ ნ ე. წაიდეთ, სენიორ, თქვენს ოთახს გაჩუენებთ (გაიცინა)

მ ე ე ტ ლ ე ე ბ ი. (დონ კიხოტის გამოჯავრებით მღერიან)

დულცინეა, შე სატანავ,
ქვეყნის ცოლადყოფილო, —
რა იქნება, მაგ უბეში
ხელი ჩავგაყოფინო.

(მოქმედება იცცება, სცენაზე ისევ საკანია)

ჰ ე რ ც ო გ ი. (ყვირის) მეთაურო! ამ კაცმა თავის დაცვის ნებართვა გვთხოვა, ხალხ მისი სიტყვა?

ს ე რ ვ ა ნ ტ ე ს ი. ეს არი ჩემი სიტყვა.

ჰ ე რ ც ო გ ი. სიტყვა კი არა, წარმოდგენაა!

ს ე რ ვ ა ნ ტ ე ს ი. სამწუხაროდ, თავის დაცვის სხვა საშუალება არ ვიცი. ნუთუ ეს ამხავი არ გაგონიათ?

ჰ ე რ ც ო გ ი. გვარიმახსო? გვაცდენს! შენ გინდა დაგვპატიჟნო დ. განაჩენი შეგვაცდევინო!

ს ე რ ვ ა ნ ტ ე ს ი. მართალი ხარი... ახლა კი, ნებას თუ მომცემთ, განვაგრძობ.

მ ე თ ა უ რ ი. მიდი.

(სერვანტესი ისევ „ჩრეისორად“ იქცევა, მომდევნო ეპიზოდს ამზადებს, თან ყვება)

ს ე რ ვ ა ნ ტ ე ს ი. წარმოდიგენეთ ოჯახი, რომელიც ჩვენმა რაინდმა მიაღოგა. ამ ოჯახში არც მეფის ახელნი ცხოვრობენ, არც დონ კიხოტის ვახაროდნი. ჩვეულებრივი დედაკაცები დოფუფუტებენ ვუდამშვრენი ზზნარის ალონსო კიხანას ხასლში... (ფრუები ნელი მუსიკა. სერვანტესი ორ პატიჭარ ქალს და ორ მამაკაცს მოუჩამბს და კოსტუმებს აცმევს) ადვილი წარმოსადგენია, რა ხასოწარკვეთილებაში ჩავარდებოდნენ ალონსო კიხანას ახლობლები, როცა ისინი ოჯახის უფროსის ავადმყოფობას შეიტყობენენ. მართალია, მედუქნემ თქვა: „ცოტი — ლვთის კაცია“, მაგრამ ვის ეხალისება სულით ავადმყოფის მოყვლა-პატრონობა? მით უმეტეს, რომ ეს კაცი სიმარილითაც ვის ბრძოლის ვინიო არის შეკრთობილი!.. დონ ალონსოს ცისწული ანანია შეწუხებულია, ვაი-თუ ამ ამბავმა ჩაუშვილოს მოსალოდნელი ქორწილის. მაია მოსაწინაურო ქალ კოდევ უფრო მწარე ფიქრებს მისცემია. განსაკუთრებით კი შეწუხებულია ადგილობრივი ეკლესიის მოძღვარი, ალონსოს ბაუშობის მეგობარი — მამაო პეროსი... (პრაცოს:) მაღე ჩვენ კიდევ ერთ პერსონაჟს გავიცნობთ, რომელი ცხოვრებისეული სიბრძნე, პირადად თქვენ, უთუოდ მოგეწონებათ... (ჯოტტეს გადაუგდებს) მაშ, ასე. დონ ალონსოს დისწული და მოსამსახურე ქალი ეკლესიის მაშურებენ... (მსახურს) დადგი, გეთაყვა, ეკლესიას!... მაია ეშინიან, შეიმნილმა ვითარებამ მეზობლებში მთქმა-მოთქმა არ გამოწვეოს და რჩეინისთის მღვდელს მამართვენ. (პატიჭარი, რომელმაც მღვდლის როლი უნდა თამაშოს, უკვე ანაფორაშია გამოწუხებული და სერის მოლოდინში ხითხითებს. სერვანტესი დატუქსავს მას და სათანადო პოზაში დააყენებს) თქვენ მღვდელი ხარი, მოემზადეთ!

(ღეკორაცია და განათება იცვლება. ჩვენ უკვე სოფლის ღარიბ ეკლესიაში ვიმყოფებით. მარჯვნივ და მარცხნივ — თეკრილით შემოღობილი საღმსარებლობია, საიდც სერვანტესი ორი პატიჭარი ქალი შეჰყავს, თეკრების შორის დგას მღვდელი და რიგრიგობით უსმენს ორივეს)

ე ქ ვი ნ ო გ ე ბ ა ი ნ ო ბ, პატიჭებო: ოღმცა ამ გულისხმიერმა დედაკაცებმა კარგად იციან, რა უბედურებას მოეტანა მათ ოჯახს დონ ალონსოს დანებულება, ისინი საკუთარ ბედს კი არ უჩივიან, მარტო მას კეთილდეღობაზე ზრუნავენ!

(სერვანტესი თითს გაატკაცუნებს, მოკმედი პირები ამოძრაობენ)

ა ნ ტ ო ნ ი ა. (რეჩიტატივით)

მე ბიძაჩემს პატივს ვცემდი,
თვალის ჩინივით ვუფრთხილდებოდი,
მან კი მიატოვა სახლ-კარი და...
სად წაედა? სად წაედა? სად წაედა?

ღმერთო, შენი სახელის ჭირიმე!
ეს რა მოიგონა, რა მოიფიქრა:
კუდიანების სინსილა უნდა მოესპოო!...
ვის გულისპმობა, ნეტავ?

ენიშე რომ აწუენინოს?
რომ დაამატიმრონ?
მაშინ ხომ თავი მოგვეშურება უეელას?!

მ ო ხ ა მ ხ ა ზ ი რ ე ქ ა ლ ი. (მახს ადგეს)

ნეტა ვიცოდე, რა აქლა:
ჯამა თუ თბილი სეწოლი?
სად ეშმაკებში წუამედა,
რას ეძებს, ჭკუანალოდიან?!

ა ნ ტ ო ნ ი ა. მამაო პეროს, შიშისაგან გული მელევა:
რომ ვერ გავუთოვდე, რა მეშველება?

მ ღ ვ დ ე ლ ი. დამშვიდდი, შვილო, ღმერთი მოწყალეა... მოვიხახუნ პიძაშენს, ნაღ დაიმალება?!

მ ო ხ ა მ ხ ა ხ უ რ ი ქ ა ლ ი
ქალი თუ უნდოდა, მე აქ არ ვიყავი?
არც ისე მქლე ვარ და ხმელი!
ცრნენცაც არ დაქმაყვდი, სენიორ კიხანს
ჩემთვის რომ მოესცა ხელი!

მ ღ ვ დ ე ლ ი
ჭეულს ნუ გაიტეხ, უპატრონოდ არც შენ დარჩები, —
შენც გაიფეშქაშებს გულმოწყალე ჩვენი გამჩენი!
(პროგეკტორი გაანათებს ჰერცოგს, რომელსაც მეცნიერს შაგი ჭიდი ახურავს და გრძელი ბანტია აქვია)

ს ე რ ვ ა ნ ტ ი ი. ეს დიდად განსჯელული და რაც მთავარია, ლოგიკურად მოაზროვნე პიროვნება, ანტონას საქმრო — სალამენის უნივერსიტეტის ბაკალავრი, დოქტორის სამსონ კარასკოა... ადამიანი, რომელიც ისე უფრთხილდება თავის ეპოლორატებს, თითქოს ეშინია, ვინმემ ეშვი არ შეუპოროს მის არსებობაში.
(სერვანტესი ხელს უბიძგებს კარასკოს ისკი, სადაც ანტონა, მოსაწსხერე ქალი და მღვდელი დგანან).

ა ნ ტ ო ნ ი ა. სამსონ! პიძაჩემმა მოგვატოვა და სადღაც წვიდა. საგმირო საქმეები უნდა ჩაიდინოს.. რა იქნება ახლა, არ ვიცი!

მ ღ ვ დ ე ლ ი. (კარასკოს) თქვენ ალბათ გიიგებდით?

კ ა რ ა ს კ ო. დიახ, უკეთ მაგას ლუპარაკობს (ანტონას) ჩემი ძვირფასო, გმირობის ჩასადენად „სადღაც“ არ მიემგზავრებიან, ისე, როგორც ტყეში, სოკოს საკრეფად მიდიან ხოლმე.. გმირობის სეზონი რა ხანია დამთავრდა! ახლა ლოგიკისა და ზუსტი მეცნიერების სეზონია.. პიძაშენი მთელ ჩვენს არემარეზე თითით საჩვენებელი გახდა. დიდი ოე პატარა, უველა მას დასცინის!... რას იტვენ, წვინდა მამაო?

მ ღ ვ დ ე ლ ი. მე ვფიქრობ, დონ კიხანა მეტისმეტად ამყვა თავის ფანტაზიას.

კ ა რ ა ს კ ო. სცდებით, მამაო. დონ კიხანი უბრალოდ შეიშალა, იგი მოდაზე!

მ ღ ვ დ ე ლ ი. რა განსხვავებაა, არ მესმის?

კ ა რ ა ს კ ო. განსხვავება გამოვმჟავთ სიზუსტეშია.. უნდა შეგახსენოთ, მამაო, რომ მეცნიერების დოქტორი ვარ. ადამიანს, რომელიც მეტისმეტად აჰყვება თავის ფანტაზიას, კიდევ აქვს შესაძლებლობა ხანგრძლივობისთვის ასახლებული პიროვნება გახდეს. მაგალითად, კარგი პოეტი, თუ იგი, რასაკვირველია, თავის ფანტაზიაზე და ამაში მას ფუთსაც უხდიან. ხმა საჭმე, როცა ადამიანი კატედრაზე შეცდება, როცა იგი, ასე ვთქვათ, შეურაცხადია და შუბლით კედელს აწყდება... ასეთი პიროვნება საზოგადოებისთვის საფრთხეს წარმოადგენს და იგი ჭკვიან უნდა დაიბას!

ა ნ ტ ო ნ ი ა. ღმერთო ჩემო, შეწყვიტეთ დავა! ჩვენ ახლა როგორ მე შიძ უნდა დავაბრუნოთ პიძაჩემი. იქნებ ოთახში, იეთხოს თავისი წიგნები და ნურაფერში ნუ ჩაერევა!

კ ა რ ა ს კ ო. პირადად მე, ძვირფასო, ჩვენი ბედი უფრო მაწუხებს.

ა ნ ტ ო ნ ი ა. ვინ?

კ ა რ ა ს კ ო. ჩემი და თქვენი. ქორწინებაზე მოგახსენებთ... მართალი გითხრათ, საზოგადოებისთვის სახიფათო, არანორმალური ნათესავის შეძენის პერსპექტივა სრულებით არ მალფრთოვანებს! თანაც, მეზობლებში თვალშიც...

მ ღ ვ დ ე ლ ი. არც ასეა საქმე, თქვენ აზვიადებთ.
კ ა რ ა ს კ ო. არაფერიც. მე ვიმეორებ: ასეთი ნათესაის შეძენის პერსპექტივა სრულებით არ მალფრთოვანებს! მისი სიგიჟე ჩვენ ორ მთელ ყოფილიყო, არაფერს ვიტყოდი, მაგრამ დონ ალონსომ ფრანგულად კი არ წარმოიდგინა თავი, იგი გაიძახის: „ჩანინდი ვარო!“, ეს კი სხვა საქმეა! იგი ბოროტებასთან ბრძოლის ენითაა შეპყრობილი... მე, გეთაყვაო, ზუსტ მეცნიერებას ვეწაფები და არავითარ შემთხვევაში არ დავუშვებ, რომ ავადმყოფის ბოდვამ ჭანჭობელობის წარმატებას შეუშალოს ხელი!

მ ო ხ ა მ ხ ა ხ უ რ ი ქ ა ლ ი. (წინასწარმეტყველური ხმით) დაწაწაფეთო მაგიერ ყოველთვის უდანაშაულონი ავებენ პასუხს.

მ ღ ვ დ ე ლ ი. რა დაამავა? უბრალოდ ფანტაზიას ამყვა!

კ ა რ ა ს კ ო. ფანტაზია, რომელიც თვალსაზრისად იქცა, უუნაზარი ალარ არი. იგი საშიშია! შეიარაღებული თუ იყო?

მ ო ხ ა მ ხ ა ხ უ რ ი ქ ა ლ ი. შუბითა და მახვილით.

კ ა რ ა ს კ ო. (ხელებს აღაპრობს) გენიმან? შეიარაღებულ ფანტაზიას ჭკვენის დაქცევა შეუძლია!

ა ნ ტ ო ნ ი ა. (დაბნეულად) სამსონ.. მე კი მეგონა, ჩვენი ქორწილი ირავეს გაგვიბედნიერებდა... განსაკუთრებით თქვენ... ბატაჩენის ქონება ხომ თქვენ დაგრჩებოდათ?

მ ღ ვ დ ე ლ ი. დიახ, სენიორ, ფრთა ვითარებაში მისი ქონება თქვენ დაგრჩებოდათ... მეცნიერების ხელსახლი კი, რამდენადაც ვიცი, ბარგებს საჭიროებს...

კ ა რ ა ს კ ო. (ბაწუხებს) ბოდიში, თქვენ მღვდელი ხართ თუ მეკანშე?

მ ღ ვ დ ე ლ ი. (სწრაფად შეცდის ტაქტიკას) მე მსურდა მეთქვა... ერთი სიტყვით, დონ ალონსოს საქციელი... მისი თავხედური გამოხდომა ერთგვარად გამოწვეული გავს.

კ ა რ ა ს კ ო. გამოწვეულს?

მ ღ ვ დ ე ლ ი. დიახ... თვითონ გაბსაჭეთ, რამხელა ცოდნა და გამოცდილებაა საჭირო ამ სნელით ავადმყოფის განკურნებისთვის, რომ იგი გონს მოეყენოს და ზინ დაბრუნდეს... თქვენ, რასაკვირველია, სადად აზროვნებთ, მაგრამ, დამერწმუნეთ, თქვენი გონებაც ეკ უძლურია მისი ძლევამოსილი ფანტაზიის წინაშე.

კ ა რ ა ს კ ო. მაშ, უძლურია?... (ჩაფიქრდება) მართლაც გამოწვეული ჩანს.

მ ღ ვ დ ე ლ ი. გამოწვეულა სწორედ!

კ ა რ ა ს კ ო. მე ვფიქრობ, დონ ალონსო შორს არ უნდა წასულიყო?

მ ღ ვ დ ე ლ ი. გუშინ გიმეზობლა.

კ ა რ ა ს კ ო. მოეშნებით, მამაო! ჩვენ უნდა დავეწიოთ მას! (შეუტ ჭრება. პროგეკტორი მხოლოდ სერვანტესს ანათებს)

ს ე რ ვ ა ნ ტ ე ს ი. ახლა ისევ სამეცნიერო დავობრენდეთ. ან უფრო სწორედ, მის სამზარეულოში შევიხედოთ. (მსახურს) სამზარეულო, თუ შეიძლება! (ლეკორატიული ცვლილება.) გმადლობთ. (სერვანტესი წარმოიდგენს, თითქოს ღუმელს, უახლოვდება, ქვაბებს ხელს ხდის და ოხშივარს ყნოსავს) ო! დღეს სადილად შემწვარი ღორის ხორცი უოფილა!... მაშ, ასე... ალბათ გაგიგონიათ, უველა მოხეტიალე რაინდს თავისი დუღის საკუთო უნდა ჰყავდეს, რადგან რაინდი, რომელსაც საკუთო არ ჰყავს, იგივეა, რაც ხბეული — უსულოდ. ეს სასახელოდ ჩაიდენს გმირობას? ვის მიეძღვნის თავის გამარჯვებებს? (სცენაზე მოუთვალს, რომელიც ახლა სამზარეულოს წარმოადგენს. ერთ კუთხეში ალღისსა მოყალთებული და ხაპაც ილესება. მას სანჩო პანსოვიც, რომელსაც ხელში ბარგნილი უჭირავს) დონ კიხოტსაც, როგორც იქნა, მოხვნა გულის სწორი და ახლა საკრფიალო უსტარს უგზავნის თავისი ერთგული სპუროვნელ-ტარიფოველის ხელით...
(სერვანტესი გაღის)

ა ლ დ ო ნ ს ა. (ჩქეიანად) უსტარიო? ეგ რალა უსედურება?

ს ა ნ ჩ ო. წერილივითაა... ჩემმა ბატონმა მიბრძანა ვიდმოგეცი.

ა ლ დ ო ნ ს ა. (ქრაგნილს გამოართმევს) ეთხვა რომ არ ვიცი?

ს ა ნ ჩ ო. მეც არ ვიცი, მაგრამ ჩემმა ბატონმა გითვალისწინა ეს გარემოება და დამაზვირებინა, რაც შიგ წერია.

ა ლ დ ო ნ ს ა. ვინ უთხრა, რომ უსწავლელი ვარ?

ს ა ნ ჩ ო. ასე თქვა, კეთილშობილი კალაკებში იმეწიდ დასაქმებულნი არიან ქარგვითო...

- ბიბლიოთეკა

» ლ ღ ო ნ ს ა. ქარგვით?

ს ა ნ ი ო. მაშ ისინი ხომ დროშებს უკარგავენ თავიანთ რაინდებს და ამიტომ დრო აღარ რჩებათ სწავლა-განათლებისთვის!.. რა მოხდა მერე? როგორც იტყვიან: „დათვი პირს არ იბანს, მაგრამ თავის გემოზე დროს მაინც ატარებსო!“

» ლ ღ ო ნ ს ა. (დაცინვით) ვნახოთ ერთი, რა მოუსწრებენ! (სანო გამოართმევს წერილს, გაშლის და თვალახუნული „კითხულობს“)

ს ა ნ ი ო. „ო, შეუდარებელი სიქეთით აღვსილო ქალბატონო...“

» ლ ღ ო ნ ს ა. (ქამას განაგრძობს) ოჰო!

ს ა ნ ი ო. „შენი ერთგული რაინდი მოწყალებას გთხოვს...“

» ლ ღ ო ნ ს ა. უყურე შენ!

ს ა ნ ი ო. „ო, ხილაშაზის ხანწალო, ჩემო დულცინეა...“

» ლ ღ ო ნ ს ა. ალდონსა მჭვიდ, ალდონსა! ვერ გაიგო იმ გამოტანებულობაზ?!

ს ა ნ ი ო. ჩემი სენიორი დულცინეას გეძახით.

» ლ ღ ო ნ ს ა. (გაკვირვებულ) რატომ?

ს ა ნ ი ო. ვერ გეტყვით. ისე კი, გამოცდილებით ვიცი, რომ რაინდებს საკუთარი ენა აქვთ. მათთან საუბარში უმჯობესია თავი შეიკავოთ ზედმეტი შეკითხვებისაგან, თორემ უსიამოვნებას გადაეყრებით... (ქითხვას განაგრძობს) „...ნება მომეცი, შენი მაკრიონაში კაბის კალთას ვემთბური“.

» ლ ღ ო ნ ს ა. რას უნდა ემთბუროს ის დალხენილი?

ს ა ნ ი ო. ნუ მაწყვეტინებთ, ეოორემ დამავიწყდება!

» ლ ღ ო ნ ს ა. რა უნდა ჩემგან?

ს ა ნ ი ო. ახლავე მოგახსენებთ... (თვალებს დახუჭავს, იგონებს) „მოწყალება გაიღე და სატჭარი გამომიგზავნე, რათა სასოებით თან ვატარო მუდამ და ყველგან...“

» ლ ღ ო ნ ს ა. რა სატჭარი?

ს ა ნ ი ო. ჩემი სენიორი ამბობს, — ქალბატონები თავიანთ რაინდებს სატჭარად მანდილს უგზავნიანო...

» ლ ღ ო ნ ს ა. შენი სენიორი აფერხს?

ს ა ნ ი ო. არა.

» ლ ღ ო ნ ს ა. კი, აფერხს.

ს ა ნ ი ო. შეიძლება... აკი ამბობენ: „ერთ გიეს ასი გიეს ჯაჭვი შეუძლია, სიყვარულს კი — ათასისო!“

» ლ ღ ო ნ ს ა. მაგით რა ვინდა თქვა?

ს ა ნ ი ო. ზუსტად არ ვიცი.

» ლ ღ ო ნ ს ა. მაშ, შენც გაგიფრენია! (პაუზა) რაღას დგახარ?

ს ა ნ ი ო. (მშვიდად) — სატჭარის ველოდები.

» ლ ღ ო ნ ს ა. ამა შენ სატჭარის(ჭურჭლის გასამშრალებელ ტოლოს თავში ჩასცხობს)

ს ა ნ ი ო (დამწუხრებული შეათვალიერებს „სატჭარს“) — ქალბატონო...

» ლ ღ ო ნ ს ა. ეგრე აღარ დამიძახო, თორემ თავს გაგიხეთქავ! (სანო უკან იხევს) მოიცა, მოდი აქ. (სანო გვერდით მიუჯდება) რას ხდებიან იმ გიეს?

ს ა ნ ი ო. როგორ გითხრათ... მე...

» ლ ღ ო ნ ს ა. რა, შენ?

ს ა ნ ი ო. მე, ასე ვფიქრობ... იმიტომ, რომ...

» ლ ღ ო ნ ს ა. ჰო, რატომ?

ს ა ნ ი ო. (მღერის)

მიყვარს ის კაცი!.. ეს სანი სიტყვა
გამოსათქმელად ყველაფრის ცმარა.
იმდენად მიყვარს და ი ს ე მიყვარს, —
მას ვეტყვი „ჯო-ს“ და სხვა ყველას — „არა“-ს!

მიყვარს და... მორჩა! და ნუღარ მკითხავთ,
ვერ გიპასუხებთ — რატომ და რისთვის.
იმდენად მიყვარს და ი ს ე მიყვარს, —
დაუფიქრებლად მოვკვდები მისთვის!

» ლ ღ ო ნ ს ა. არაფერი მესმის.

ს ა ნ ი ო. იმიტომ არ გესმით, რომ ჩემსავით საჭურველთმტვრეველი არ ხართ.

» ლ ღ ო ნ ს ა. ეგ რაღა ოხრობაა?

ს ა ნ ი ო. რა და... აი, მაგალითად... ჩემი სენიორი მიდის, მე, რა საკვირველია, მივყვები... მერე ჩემი სენიორი ებრძვის და იმარჯვებს, მე კი მას, ჭაქცეულს, ადგომაში ვეხმარები.

» ლ ღ ო ნ ს ა. მერე, რა ხეირია?

ს ა ნ ი ო. არავითარი. ისე კი, ბევრი ქვა დამწევია ალმართში.

» ლ ღ ო ნ ს ა. მაინც არაფერი მესმის.

ს ა ნ ი ო. (მღერის)

მიყვარს ის კაცი!.. ეს სამი სიტყვა
ჩემში ზარივით რეკავს და რეკავს.
იმდენად მიყვარს და ი ს ე მიყვარს, —
მისი ცოლისთვის... შეეჭამდი ტკალს!

(სანჩო ადგება და საკუთარი ღრანების შეგნებით გამსჭვალული — აუჩქარებლად მიდის. ალდონსა, განცვიფრებული და დაბნეული, დინ კიხოტის წერილს მისჩერებია)

» ლ ღ ო ნ ს ა. (მღერის)

არ ვიცი, რა მოხდა —
ჩემს ღელში, პირველად
მინდა გავიცინო
და თან მეტირება!

ვინ არი ის ცეტი —
ღმერთია? კაცია?
რა მოთხრა ისეთი,
ქალად რომ მაქცია?!

რად მიჭირს გარჩევა
თეთრის და შავის
და რატომ მრცხვენია
საკუთარ თავის?..

ჭქნებ პოეტი —
უნიჭო ჭლაბნია?
ამ მისმა წერილმა
სულ მთლად დამაბნია!

უეცრ დამესია
დარდი და ფიქრები...
არ ვიცი, დღეიდან
როგორღა ვიქნები?

რად მიჭირს გარჩევა
თეთრის და შავის
და რატომ მრცხვენია
საკუთარ თავის?

(განადგება სცენის ერთი უბანი, რომელიც ეზოს წარმოადგენს. სერვანტესი და მეეტლეები იქით გაემართებიან. სერვანტესი მიიყვანს მათ ჯასთან, აუხსნის, ვინ რა უნდა გააკეთოს მომდევნო ეპიზოდში და თვითონ მოშორდება.

ჭის გარშემო მსხდარი მეეტლეები სიმღერას იწყებენ. ერთ მათგანი გიტარაზე უკრავს. ალდონსა ვედრის წამოაყენებს ხელს და ჭისკენ გაემართება. მეეტლეებს რომ ჩაუვლის, ისინი „ჩიტუნაი“ წამოიწყებენ — სიმღერის დამცინავი ტკბილი ალდონსას განეკუთვნება. ზოგიერთი მეეტლე ხელსაც წაატანს ქალს, მაგრამ ალდონსა ყველას დაუსტვენება და ჯასთან მივა)

მ ე ე ტ ლ ე ე ბ ი. (მღერიან).

არ გაფრინდე, ჩიტუნიავ,
კაცები არ დაგაღონო,
შენი ტკბილი „ტიო-ტია“
იქნება ყოველ გაგვაგონო!

ჩვენ ხომ შენთან ვაქკაცობით
თავი გამოგვიჩენია!
ჩვენს ბაღჩაში ჩამოყევ,ი....
ვინ ტოტი გირჩევნია?

ალ დონნა. მიმიფურთხებია თქვენთვის! (ჯაში ეცდროს ჩაუშვებს)

პედრო. (წერილს შენიშნავს) და რაა? (გამოსტაცებს) წერილი?

ალ დონნა. წერილი კი არა, უსტარია! (წართმევას ცდილობს)

პედრო. წუნარად, ჩიტუნია!
(აღლოსნა ცდილობს წაართვას წერილი, მაგრამ მეეტლეები არ უშვებენ)

პედრო. (დამარცვლით კითხულობს) „ო, შეუ-დარე-ბელო, სა-კე-თით აღსილო ჭალა-ტო-ნო... შენ-ნი ერთ-გულ-ი რან-დი მოწყა-ლე-ბას ვი-ხო-ვ-ნ-ს...“ ოჰო, მისი რაინდის წერილი ყოფილა!

ალ დონნა. მომეცი აქ!

პედრო. რაო, გული აგიჩყვლდა? მუხლები გაგიხკლებს? ხომ არ გინდა იმ აყლაყუდას წაუწეე?

ალ დონნა. მაშ უცბრნდა!

პედრო. მაინც, რა მინდაო?

ალ დონნა. (წერილს გამოსტაცებს) რა და ის, რაც ყველა თქვენანს! (ეცდროს დასტაცებს ხელს და სამზარეულოსკენ წასცლას ამირბს)

პედრო (დადგებობა) პირობაზე როგორა ხარ?

ალ დონნა. სამზარეულო მაქვს დასალაგებელი... შეაღამით მოვალ. (დადის). (მეეტლეები ხმადაბლა ღიღინებენ. შემოდიან მღვდელი და დოქტორ კარასკო. ერთ-ერთი მოახლე ქალს, რომელიც მათ შეეგებება, სთხოვენ დონ კიხოტს დაუძახოს. ქალი გადის)

მღვდელი. რომ ვერ გვიცნობ?

კარასკო. მე ფარეხს ველოდები.

(ულოსებიდან დონ კიხოტი შემოდის)

დონ კიხოტი. რაშია საქმე, ბატონებო? ვის დასჭირდა ჩემი დახმარება? ჭაღარქარა გაიტაცა მეფის ქალიშვილი თუ...
(გაოცებული) ამას ვის ვხედავ?

კარასკო. გვეცანით?

დონ კიხოტი. სად გაგონილა, ადამიანმა მეკობრები ვერ იცნოს? დოქტორ კარასკო! მამაო პერეს! (გადაეხვევა ორივეს)

მღვდელი. (ცოლ-ქუაებული) ეჰ, სენიორ კიხანა...

დონ კიხოტი. კეთილი ინებეთ და მომმართეთ ისე, როგორც მეკადრება. დონ კიხოტ ლამანჩელი გახლავართ, მოხეტიალე რაინდი! (მღვდელს ემინება აღმოხდება).

კარასკო. სენიორ კიხანა...

დონ კიხოტი. მე უკვე გითხარით, დონ კიხოტი ვარ-მეთქი!

კარასკო. მომთხოვნელი, სენიორ კიხანა... არავითარი ჭაღარქრები არ არსებობენ! არც მეფის ქალიშვილებს იტაცებს ვინმე!.. მთელი დედამიწა რომ მოიარო, ერთ რაინდსაც ვერ ნახავ, ისინი დიდი ხანია ამოწყდნენ! მათი საუკეთესელიც დარჩა, ისიც მუზეუმებში ინახება... ახლა დედამიწაზე საქმიანი ხალხი ცხოვრობს, მცოფნები ან უმეცარნი.

დონ კიხოტი. (მღვდელს, სინანულით) განსწავლული კაცია და არ იცის. ეს ჭეკვანა ბოროტი ურჩხულებითაა სავსე! პირადად თქვენ ყოველდღე ხვდებით მათ, ეხლაებით, ეხაუბრებით, მათთან ერთად პურსა ჭამთ და მხოლოდ ამიტომ—ვერ ამჩნევთ, ან უფრო სწორედ, ვერ ცნობთ.

კარასკო. მე ფატებზე მოგახსენებთ!

დონ კიხოტი. თქვენი ფატების ჯუმბარიტების მერება არიან.

სანჩო. (ჩემოდის) თქვენო მოწყალებავ...

დონ კიხოტი. (აღელვებული) რა გითხრა? მიგიღიარ, ჩემო თავს უქნევენ! ო, უბედნიერესო საპუროველთმპყრობელო, შენ, რის! მითხარი მალე, რა საჭმელი გამოგატანა? (სანჩო ჯუჯაიან ტიკლოს გაუწვდის) დოლბანდი! ოჰოხის ქისელივით მსუბუქი დოლბანდი! (აცრემლებული) მაპატიეთ, ბატონებო... თავშეკავებამ მიღალატა.

სანჩო. (კარასკოს და მღვდელს) მისი საკრფოს საჭეკარია.

სანჩო. (წარბს შეიკრავს) ეხე იგი, ან საკმეში ქალიც ურევია!

დონ კიხოტი. ქალი კი არა, ქალბატონი! უსამზეში დუღილნა, ჩემი მშობლებელი! იგი თვით სინაზისა და კლდემამილების განსახიერებაა!

მღვდელი. (ნაღვლიანად) ყველას ჰყავს თავისი დუღილნა... (საცნის მიღმა მხიარული სიმღერა ისმის)

დონ კიხოტი. ვიღაცა მოდის.

სანჩო. მეზვერი იქნება.

დონ კიხოტი. (თვალს მოიჩრდილებს) ვერა ხედავ, თავზე რა ახურავს? ოქრის მეზვარედაა დაიმალე. სანჩო, სწრაფად!

სანჩო. (შეშინებული) ღმერთო გვიშველე! ისე ვიტკბე, ნამდვილი თავგადასავალი ახლა იწყება!
(საცნის ერთ მხარეს იმალება, დონ კიხოტი მეორე მხარეს გაუჩინარდება)

დალაქი. (შემოდის სიმღერით, თავზე სპილენძის ტაშტი ატარავს)

მხიარული დალაქი ვარ, —
არ მჭირდება სხვა ხაროსნი.
არც ბატონი, არც ლაქია
არ ვეოფილვარ არავისის!

მე ჩემს მუშტარს ტკავს არ ვაძრობ, —
სულ იავად ვალაშუებ:
ქალები რომ არ დავყრწონ,
წვერსა ვპარსავ მამკაცებს!

ვიცი ცოტა მედიცინაც —
მალამო და ქინაქინა.
რჭენის მოჭრაც შემიძლია,
თუ მუშტარი რჭანია!

უწყინარი დალაქი ვარ, —
ვის რა უნდა დაუშავო?
სოფელი თუ ქალაქია —
ყველგანა მაქვს სამუშაო!

(დონ კიხოტი მიეპარება და მხარზე მახვილს დაადებს. დალაქი მოტრიალდება გაოცებული)

დალაქი. წმინდა ანტონიუსის წყარ-უღვაწს ვფიცავ, რკინის პგრანგში გამოწყობილი რაინდია! აკი, რაინდები გადაშენებნენო? (დონ კიხოტი მახვილს შემოთავს, შეშინებული დალაქი დაუჩოქებს) მაპატიეთ, თქვენო მოწყალებავ, ალბათ მზემ დამაცხუნა და გავგიჟრინე!

დონ კიხოტი. ენას კბილი დააჭირე, შე უბედურო! მოიხადე ეგ ოქროს მეზვარედი, მისი ტარების უფლება შენ არა გაქვს!

დალაქი. ოქროს მეზვარედი? (სპილენძის ტაშტს თავიდან მოიხდის და შეათვალიერებს) ეს ხომ ჩვეულებრივი ტაშტია!

დონ კიხოტი. (დაცინვით) ტაშტი!

სანჩო. მარილაც, თქვენო მოწყალებავ... უნდა გამოგიტყდეთ, ეგ მეზვარედია თუ რაღაცა, ნამდვილად სამალაკო ტაშტსა ჰგავს!

დალაქი. რასაკვირველია, ტაშტია! მე, თქვენო მოწყალებავ, დალაქი ვარ. სოფელ-სოფელ დავიარები და ხალხსა ვპარსავ... ეს ტაშტი კი, მზეს რომ არ შევეწუხებინე, თავზე დავიხურე. თქვენს მოწყალებას კი ეგონა...

დონ ქიხოტი. ხმა! ქრინჭი! (დალაქი პირდაღებული მისჩერებია. დონ ქიხოტი მღელვარე და კარაქასა მუებრნენება) იცით, ბატონებო, რა არის ეს? მამშინის ოქროს მუზარადია! საკმარისია კეთილშობილმა რაინდმა თავზე დაიხუროს და უძლეველი გახდება! (დალაქს) სად მოიპარე?

დალაქი. არ მომიპარავს, სენიორ...

დონ ქიხოტი. აქ მომეცი!

დალაქი. კი მაგრამ... ნახევარი დუბლონი დამიჯდა.

დონ ქიხოტი. მოთმინებიდან არ გამომიყვანო, თორემ... (მახვილს მოუქნევს, დალაქი განზე გახტება და ტაშტი სანჩოს შერჩება)

დონ ქიხოტი. ბრიყვი! (თავის ძველ მუზარადს მოიხდის, სანჩოს სპილენძის ტაშტს გადმოიმეცს და აღტაცებით შეათვალიერებს).

დონ ქიხოტი. (მღერის)

ამ სულელმა მუზარადი
მართლა სასნით გასცარა!..

დალაქი. (მღერის)

ხალხს რა ეუთხრა, როცა ჩემთან
მოიკლე გასაპარსავად?..
ამნაირი ტაშტის შოვნა
არ გეგონოთ ადვილი!

სანჩო. (მღერის)

როგორ შვენის მუზარადი!
რაინდია ნამდვილი!

(დონ ქიხოტი დაიწოლების და მღელვარე ანიშნებს, მუზარადი თავზე დამახურეო. მერე უცებ გაახსენდება ალეთსის ნაიტქარი „დოლბანი“ და იმაზე მიუთითებს. სანჩო მუზარადს „დოლბანდს“ შემოახვევს. მღელვარე და სანჩო „დოლბანდიან“ მუზარადს“ დონ ქიხოტს თავზე დაახურავენ... ეს საზეიმო ცერემონია გათავებული მეეტლეებისა და დალაქის თვალწინ ხდება)

დონ ქიხოტი. (მღერის)

სანამ ცოცხალი ვარ — ერთგული ვიქნები
მიზნის და სურვილის ჩემის:
წარსულზე ოცნებით, ფუძეზე ფიქრებით
მიეწევიდი შორეულ მერმისს!

სანამ ცოცხალი ვარ — დევებთან ვიბრძოლებ,
მოვიღებ, თუნდ ასნი — ერთზე!
და, ყველამ გაიგოს, დე, ყველამ იცოდეს, —
მე შეყვლებელსაც შევძლებ!

ამ ალთქმის ერთგული ბოლომდე დავრჩები,
გინდ ვიყო სრულიად მარტო
და ფიცმეტ ბრძოლებში გაწურთნილი მარჯვენით
მიეწევიდი შორეულ მნათობს!..

(პაუზა. დუმილის შემდეგ)

ბეცი ხარ? გიჟი ხარ? — ვინმემ რომ მკითხოს,
მივეცემ მშვიდი და წყნარი:
— მთავარი ის არის, რაც უნდა იყოს
და არა ის, რაც არის...

(სანჩოს გაჰკიდა დალაქი, რომელიც გაკეთრებისგან ენას ვეღარ აბრუნებს. მეეტლეები დაიშლებიან. მღელვარე და კარასკუნ უიმედოდ ხელს ჩაიქნევენ და გაიგიან. შემოდის მედუქნე).

მედუქნე. (დონ ქიხოტს) თქვენი მეგობრები წავიდნენ?

დონ ქიხოტი. (მოულოდნელად დაეჩოქებს) სენიორა! ჩემს მეტყველებას ნუ დაიწყებ! ნუ მიმატოვებ! ნუ მიმატოვებ!

მედუქნე. ბრძანეთ.

დონ ქიხოტი. უნდა მოგახსენოთ, რომ აქამდე რაინდად ნაკურთხი არა ვარ.

მედუქნე. ცუდად ყოფილა თქვენი საქმე.

დონ ქიხოტი. თან სრული უფლება მაქვს რაინდის წოდებას ვატარებდე: გულადი ვარ, გულსხმიერი და სულგრძელი.

მედუქნე. რაინდიც ხომ ახეთი უნდა იყოს?

დონ ქიხოტი. დიახ... და ამიტომ ფეხს არ მოვიცვლი აქედან სანამ ჩემს თხოვნას არ დაკმაყოფილებთ!

მედუქნე. მზად ვარ გემსახუროთ... რასაკვირველია, გონიერებით ფარგალებში.

დონ ქიხოტი. ამაღამ, ცხადია, არ დამეძინება, თქვენი სასახლის სამლოცველოში გავათევ ღამეს. განთიადისას კი, მზის ამოსვლისთანავე, თქვენი ძლევამოსილი მარჯვენა რაინდად მაკურთხებს.

მედუქნე. ჰმ... ერთმა გარემოებამ შეიძლება ხელი შეუშალოს. საქმე ისაა, რომ ჩემს სასახლეში არავითარი სამლოცველო არ არის.

დონ ქიხოტი. როგორ?

მედუქნე. ეხე იგი, მე მინდა ვთქვა, რომ ძველი სამლოცველო შარშან დავანგრიე და ახლის აშენება ვერ მოვახერხე... სამაგიეროდ, გომერი შემიძლია შემოგთავაზოთ. ავე კაი, სადაც საჭიროა დაბინავებული.

დონ ქიხოტი. (ჩაფიქრება) მე უკეთესი აზრი მომივიდა... რაკი ოქტავი, ეს ამბავი აქვე რომ მოხდეს, ღია ცის ქვეშ?

მედუქნე. მაგას რა ხერხია!

დონ ქიხოტი. გმადლობთ.

მედუქნე. ვახშამს ხომ არ ინებებთ?

დონ ქიხოტი. რაინდად ცორიხევამდე? არა, ამაღამ მარხვაა საჭირო, შაშვითით უნდა გავიკვეთ სულით!

(ოროვენი გადის, პროცესკენორი მღელვარე და კარასკუნ გაანალებს)

მღელვარე. ეს კაცი ან გიჟებს შორის უპირველესი ბრძენია, ან ბრძენთა შორის უპირველესი გიჟია!

კარასკუნ. ჩვეულებრივი სულით ავადმყოფია. ხომ გაიგონეთ, რაც ლაპარაკობს? მისი ბოდვა მართლა სამშია საზოგადოებისთვის. რადგან ყველა მაგას ომ ამყვეს და ქვეყნის მხსნელად გამოაცხადოს თავი, შეეტდეთ ვილი იმუშაებს? ან ბრძოლის ველზე ვინ წავა ახალი მოწვის დასაპარობად?

მღელვარე. რატომღაც ვფიქრობ, ჩვენ დავმარცხდით.

კარასკუნ. არაფერიც! მთავარი დიაწონის დამბა იყო. ახლა, როცა ვიცით, რა სჭირს სენიორ ლიბანს, მისი გაწყვრების წამალსაც გამოვგძებნით.

მღელვარე. მე მეშინია, თქვენი წამალი თვით ავადმყოფობაზე უფრო სამშიი არ აღმოჩნდეს...

(მღელვარე და კარასკუნ ვაღიან. მუსიკა. ეზოს მთვარის ნათელი ეფინება. დონ ქიხოტი შუბით ხელში ეზოში დაბიჯებს)

დონ ქიხოტი. (შეჩერდება) წარმომიგენია, როგორ აღწერენ მომავალში ჩემი ცხოვრების მემატიანენი ამ ისტორიულ ღამეს ....და ამის შემდეგ, როცა მზე ნებიერად წამოწვა თავს სარეცელზე და ლამანის აივნები და ალაჟები წყვდიადმა მოიცვა, სახელოვანი რაინდი დონ ქიხოტი კიდევ დიდხანს დაბანჯებდა გალავნით შემოსილ ეზოში და ნეტარებით წამის მოლოდინში ღამეს ათევდა!..“ (მიაყურადებს და უსმენს ეკოს, რომელიც მის სიტყვებს იმეორებს, მერე დარცხვენილი თავს დაბრის) უღირსო მკეთაროვ! სირცხვილი შენი, რომ პატივმოყვარეობის გრძნობას აბეზეო! განა ამაზე უნდა იფიქრო ახლა? (დაიჩოქებს და ხმადაბლა მღერის)

სანამ ცოცხალი ვარ, ერთგული ვიქნები
მიზნის და ოცნების ჩემის —
წარსულზე ოცნებით, აწყმოზე ფიქრებით
მივწუდები შორეულ მერმისს...

„ბეცი ხარ? გიჟი ხარ?“ — ვინმემ რომ მეკითხოს
მივეცდები შვებით და წყნარი:
— მთავარი ის არის, რაც უნდა იყოს
და არა ის, რაც არის.

(ვამაინჩდება ალდონსა, პეტროსთან პაემანზე მიჩქარება. დილისადგის დონ კიხოტს, შეჩერდება და უსმენს)

დონ კიხოტი. (მოიხედავს) ო, დულცინეა!

ალდონსა. რად მეძახით დულცინეას?

დონ კიხოტი. ჩემო მეუღვე! ჩემი ბედის ვარსკვლავო!

(მისკენ გაბობდება)

ალდონსა. ადექით! ახლავე ადექით! (დონ კიხოტი დგება) რად მეძახით ამ სახელს?

დონ კიხოტი. ამიტომ, რომ ოქვენა.

დონ ალდონსა. არაფერია, მე ალდონსა მქვია.

დონ კიხოტი. (სასოებით). მე დიდი ხანია გიცნობთ...

ალდონსა. ჩემს ფეხებს, თუ მიცნობთ!

დონ კიხოტი. (არ უსმენს) ყოველთვის ვიცოდი როდენ სათნო და კეთილშობილი ხართ. .

ალდონსა. (თავშალს გადაიძრობს, დაცინვით) კარგად დაპკვირდით, კარგად!

დონ კიხოტი. (დაუკვირდება) რა საკვირო. თქვენი მშვენება იხედაც ღიბეჭდილია ჩემს გულში.

ალდონსა. თქვენი გული ბეცია, ქალის არაფერი გაეგება!

დონ კიხოტი. პირიქით, ყველაფერი ესმის, სენორა. ქალი — მამაკაცის დრშაა, მისი დიდება და შარავანდედია.

ალდონსა. რა შაგი ქნა გიჭდათ ჩემგან?

დონ კიხოტი. არაფერი.

ალდონსა. სტყუით!

დონ კიხოტი. (თავს დაბრის) ღირსი არა ვარ ასეთი პასუხის... მე მარილაც მინდოდა მეთხოვა სენორასთვის...

ალდონსა. ეგ სხვა საქმეა!

დონ კიხოტი. ...ნებართვა მინდოდა მეთხოვა სენორასთვის, ვემსახურო მას, მხოლოდ მას მივუძღვნა ყოველი ჩემი გამარჯვება, დამარცხების ვამს კი მოწყალება ვთხოვნია... თუ ხაკეთილი მოვრია, დაე, ჩემი სიცოცხლე უმშვენიერეს დულცინეას შეეწიროს!

ალდონსა. (თავშარდაცემულია) რატომ იქცევით ასე?

დონ კიხოტი. როგორ?

ალდონსა. აი, ეგეთ სასაცილო ამბებს რატომ ჩაგიხარხართ?

დონ კიხოტი. მე მხედარ ეს ქვეყანა ოცნავ გულმოწყალე და პატიოსანი გავხდეთ.

ალდონსა. ქვეყანა ნებვის გროვაა, ჩვენ ყველანი კი მატლები ვართ!

დონ კიხოტი. დარწმუნებული ვარ, სენორა გულში სხვას ფიქრობს.

ალდონსა. ჩემს გულში რომ ჩაიხედა ვინმეს, ისეთს დაინახავდა... სიყვილს ალარ დამაცილდა, ცოცხლედეთ თავს მიკავდა. ჯოჯოხეთში!... თქვენ კი, სენორ, იმდენს იზამთ, ბოლოს კისერს მოიტეხთ.

დონ კიხოტი. გავიმარჯვე თუ დავმარცხდები — ამას არა აქვს მნიშვნელობა.

ალდონსა. აბა, რაზა აქვს მნიშვნელობა?

დონ კიხოტი. მთავარია, ალარ ვარ ვუღალატო.

ალდონსა. (გაბორიალებით) მიმიფურთხებია თქვენი ალიქმის. თვის!

(გატრიალდება და ლიდს. შეჩერდება. იწუვება წუნარი მელოდია)

ალდონსა. ეგ „ალიქმა“ რაღას ნიშნავს?

დონ კიხოტი. ალიქმა — რაინდის მოწოდებაა, მისი ვალია.. უფრო მეტიც — მისი განსაკუთრებული უფლებაა...

(მღერის)

მე ალიქმის ერთგული ბოლომდე დავრჩები,
ვინდე ვიყო სრულიად მარტო
და ფიცხელ ბრძოლებში გაწეწრანილი მარჯვენით
მივწუდები შორეულ მნათობს!..

ალდონსა. (მეღერით) შემომხედეთ, ერთხელ შემომხედეთ! დამინახეთ ისეთი, როგორიც სინამდვილეში ვარ!

დონ კიხოტი. (თვალებში მისჩერება) მე ვხედავ სილამაზეს, ვხედავ სიწმინდეს, ვხედავ ქალს, ვის სიყვარულს ყველა მამაკაცი ინატრებდა! მე ვხედავ უმშვენიერეს დულცინეას! (ალდონსას გმინვა ამოხთხება, — ასე გმინავს სასიკვდილოდ დაჭრილი ნადირი. იგი მონუსხულივით მიიჩერება დონ კიხოტს, უკან იხევს, თან უარყოფის ნიშნად ვამეპნებით თავს იქნევს. მერე სწრაფად მოტრიალდება და უცებ შეპკვირდება: პეტრო მას გზას გადაუღობავს)

პეტრო. მალოდნენ?! (ხელს გადაუქრუნს).

ალდონსა. მე... მე მინდოდა...

პეტრო (დონ კიხოტს გამოაკვირვებს) „ჩემი სენიორა.. ჩემი დულცინეა!“ (სილას გაკრავს)

დონ კიხოტი. უჩიზოთო!

პეტრო. შენ ხმა ჩაიწყვიტე!

დონ კიხოტი (მიუახლოვდება) როგორ გაბედე, არამზადავ? ქალს როგორ გაარტყი?

პეტრო. არ მომეკარო, თორემ თავს გაგიხეთქავ!

დონ კიხოტი. ახლავე ცდილებით!

პეტრო. აბა, ეგეთები ან იყოს... ვიომე! (დონ კიხოტი შუბის ერთი დარტყმით ძირს დასცემს პეტროს) მოუვედით, მომკვდეს!. ხოსე! ტენორიო! აქეთ!

(შემორბიან მეეტლეები. ალდონსა ჭას ამოეფარება. იქეთ სანრიც)

დონ კიხოტი. მოდით ყველანი! მარტოსმარტო გავიმკლავებით!

პეტრო. ფრთხილად, ბიჭებო... შუბი აქვს!

ალდონსა (მეეტლეებს გადაეღობება) ხელი არ ახლოთ!

პეტრო. ამ კახპას დაჭეთ, ან ამბავშია!

ალდონსა. ხელი არ ახლოთ-მეთქი! ეგ კაცი სუყველას გჯობებით!

პეტრო. შენც მოგინდა ცეზა?

(პეტროო ალდონსას მიეპრება. ქალი დონ კიხოტის დაგდებულ მახვილს დასწვდება და მოიქნევს. მახვილი პეტროს თავში მოხვდება და წაიქცევა. დონ კიხოტი მარტო უმკლავდება მეეტლეებს. რაც უფრო ცხარდება ბრძოლა, მით უფრო ხმაიდოლა ყიჟინა მესმოდა... შეტაკება კომიკური ჭორიკანაობის სახეთის იქნება: დონ კიხოტი შუბს იქნევს, ალდონსა ხმალს ატრიალებს, სანრი ორიეს ეხმარება. ბოლოს მეეტლეები ყვირილითა და ცვნეთით ბრძოლის ველს სტოვებენ. მუსიკა წყდება)

დონ კიხოტი. გამარჯვება!

სანრი. გამარჯვება!

ალდონსა (მახვილის ქნევით) გამარჯვება!

(შემორბის მეღუქნე, პერანგის ამარა და ნამძინარევი)

მეღუქნე. რაშია საქმე, რა ხმაურია? (დონ კიხოტს) ეგ რა გიქნიათ?

ალდონსა. მუშტრები მიგიტყიპეთ!

დონ კიხოტი. (აკოშინებული) ხასხლის მფლობელი ბრძანებით და ვიჭარობ მოგახსენოთ: სამართლიანობამ გაიმარჯვა! (წაბაძაცდება, სანრი მხარში ამოუდგება)

სანრი. დაჭრილი ხართ, თქვენ მოწყალებაე?

დონ კიხოტი. არა, სისუსტე ვიგრძენი.. ახლავე გამივლის.

ალდონსა. რა მოუვიდა?

მახვილს გადააგდებს და დონ კიხოტს მივარება. (შეშოლს შეშინებული მარია — ისიც, ქმარივით, პერანგის ამარა)

მარია. რა ამბავია? (დაინახავს დონ კიხოტს) ისევ ის გიჟი... (ქმარს) აკი გითხარი...

მეღუქნე. შეხედვეი მოიტანე რამე!

ალდონსა (კბილ კალთას მოიხევს) ახლავე... ახლავე..

მარია (ქმარს) ხომ გითხარი, ერთდე-მეთქი... ხედავ, რა ამბავი დაგვაწია?

მედუქნე. წადი დაწექი! (მარია გადის)
(ყველანი დონ კიხოტს შემოეხვევიან, იგი უცებ დაიკენკლებს)
ხანჩო. მადლობა ღმერთს, მოსულიერდა!
დონ კიხოტი. (თვალს გაახელს, ალდონსას მიაჩერდება) ო, ღმერთო! რა ჯნებოდა, ყოველ ღილით, გალვიძებისას, ეს სახე დამენახა!
ალდონსა. სენორ, მტერი უკუქცეულია! ისე დავქეცეთ, ერთი ცკონა წყლში ვერ გაიმართებიან!
დონ კიხოტი. (საყვედურით) ო, სენორა... დამარცხებული მტრის დაცინვა არ შეგფერით...
ალდონსა. მაგათ კუბრი დავდგი!
მედუქნე. სენორო! უნდა მოგახსენოთ, მე უწუნარი და ხათრიანი კაცი ვარ. ჩემზე კარგად ტუფრის პატივისცემა არავინ იცის... მაგრამ ამიგამდა... მაპატიეთ და ძღვენებული ვარ გთხოვთ, როგორც კი საშუალება გექნებათ, მიბრძანდეთ აქედან!
დონ კიხოტი. დიდად ვწუხვარ, რომ ეს ამბავი თქვენს სასახლეში მოხდა... განთიადისას დაგემშვიდობებით. მაგრამ ვიდრე წავიდოდე, თქვენი ალიაზება უნდა შევასრულო.
მედუქნე. რა ფაიერბა?
დონ კიხოტი. მარადაა, ჯერ არ გათენებულა, მაგრამ მე პირადად, ყველაფერი, რაც მევალებოდა, შევასრულე... დამეც გავაოე და მტერთან ბრძოლაშიაც გავიმარჯე... გთხოვთ, რაიდიდ ბაკრახოთ!
მედუქნე. ა, მესმის... კეთილი. რადას ვეცდით?
დონ კიხოტი. (სანჩოს) მახედი მომაწოდე! (ალდონსას, რომელიც მხარში ამოსდგომია) ვერ წარმოიდგენთ, სენორა, რა მოხარული ვარ, რომ ეს ცირემონია თქვენ თანდასწრებით ხდება!
ალდონსა. ნელა, არ წაიქცეთ.
(სანჩო მახედს გაუწვდის მედუქნეს)
მედუქნე. (მახედით ხელში, დონ კიხოტს) მზად ხართ?
დონ კიხოტი. დიახ, სენორ.
მედუქნე. მაშ, დაიჩოქეთ!
(დონ კიხოტი გაჯირვებით დაიჩოქებს. მედუქნე მესიის აკოპანებულით წარმოსთქვამს)

დონ კიხოტ ლამანჩელო,
რაინდად გაყრილხარ!

(მახელს მხარზე დაჰკრავს და წასულას დააპირებს)
დონ კიხოტი. თქვენო მოწყალებავ...
მედუქნე. შემიშალა რაზე?
დონ კიხოტი. (მოკრძალებით) ხომ არ ინებებდით, ჩემი სამრაის საქმეებიც ჩაწეროთ ხოლმე... რითაც რაინდობა დავიმსახურე.
მედუქნე. სიამოვნებით. (ისევ მახელით ხელში)

დონ კიხოტ ლამანჩელო
თავი ისახელა დღეს
უთანასწორო ბრძოლაში
და მე — სასახლის მფლობელი —
მას რაინდად გაყრილხარ!..

(მახელს სანჩოს დაუბრუნებს და წასვლას აპირებს)
დონ კიხოტი. თქვენო მოწყალებავ...
მედუქნე. კიდევ გამოშრა რაზე?
(სანჩო მახელს გაუწვდის)
დონ კიხოტი. წესის თანახმად, ახალბედა რაინდს ნართაული სახელსაც არქმევენ... ხომ არ მოწყალობას სენიორი რაინდ მეტახელს?
მედუქნე. ჰმ... (შეათვალიერებს ნაცემ-ნაგვემ დონ კიხოტს, ერთ წამს ჩაფიქრდება და უცებ სახე გაუბრწყინდება) „მწუხარე სახის რაინდი!“ არ მოგწონთ ეს სახელი?
დონ კიხოტი. (აღფრთოვანებული) გმადლობთ! ო, დიდად გამადლობთ!
მედუქნე. ახლა კი, სენიორო რაინდო, პირადად მე დასაძინებლად მივდივარ... თქვენც ამას გირჩევთ.
(მახელს დონ კიხოტს ჩააბარებს და გადის)
დონ კიხოტი. (თავისთვის) „მწუხარე სახის რაინდი“!
ალდონსა. რა კარგი სახელია!
სანჩო. წავიდეთ, თქვენო მოწყალებავ, ძილის დროა!
დონ კიხოტი. მოიცადე. ჯერ ჩემი მკრებიხ ვალი არ გადაბახდია.
ალდონსა. ამაოთხ ანგარიში ხომ გავაქრეთ?
დონ კიხოტი. არა, სენიორა. მე ვალდებული ვარ ბრძოლაში დაჭრილებს მივხედო.
ალდონსა. ვისა?
დონ კიხოტი. აი ამათ, ვინც დავამარცხე... ამას მოითხოვს რაინდული პატიოსნება!
ალდონსა. ისინი ხომ ჩემი მკრებიც არიან?
დონ კიხოტი. ო, რა გულკეთილი ხართ!
სანჩო. (აყენებს) წავიდეთ, თქვენო მოწყალებავ.
(განათება იქცევა. ალდონსა შედის იმ ოთახში, სადაც მეტტეტეებს მოუყრიათ თავი. ისინი ატატებენ წვანან. იარებს ისინჯავენ და კვნესიან. ვეფრო თავს ასწევს და ალდონსას დაინახავს)
პეტრო. რაზე მოთრეულხარ?
ალდონსა (შეეფიცის) იარები უნდა შეგიხვიოთ.
პეტრო. რაო?
ალდონსა. ამას მოითხოვს რაინდული პატიოსნება! (ხოსეს გვერდით ჩაიქცევლებს) გადაბარებდით!
(ხოსე შეეშინებულად თვალს ჩაუპყრებს ამხანაგებს. როგორც კი ალდონსა მისკენ დაიხრება, ყვირილით წამოვარდება და მეშვეს ჩაცცობას. ალდონსა წაიქცევა. მეეტლეები მისცივდებიან და უმოწყალოდ სცემენ... ეს სცენაც ქორეოგრაფიულად არის გადაწყვეტილი. მესიკა — „ჩიტუნაის“ ირონიული ვარიანტი... მეეტლეები დინჯად და სამშიანად ურტყამენ ჭალს, რომელსაც ყვირილი არ შეუძლია, რადგან პირში ჩვარი აქვს ჩატენილი. ჭალი ამაოდ ცდილობს თავის განთავისუფლებას და ბოლოს ნებდება მოძალადეებს, გონებაწასულ ალდონსას აუპატიურებენ...
ყოველივე ეს სცენის ერთ მხარეს ხდება, მოპირდაპირე მხარეს კი დონ კიხოტი და სანჩო სხედან).
დონ კიხოტი. ეჰ, სანჩო! ვიდ წარმოიდგენ, როგორ მშურს ახლა ჩემი მკრებიხ ბედი!
სანჩო. რატომ, სენიორ?
დონ კიხოტი. ყოველი მათგანი ამ წუთას ალდონსას ნაზი თითების მაცოცხლებელი შეხებით ტკბება! ო, რა ბედნიერებაა! (მშოიხრებს) ეს წუთი დაიხსომე, სანჩო, დიდხელოვნება დასაყეთე ყოველთვის გამარჯვებულთა! სანთელ-საცვლები გზაზე არ დაკარგავს! (შთაგონებული სახით) ახლა, ამ ხაზეით ვითარებაში, მე ესარს კიდევ ერთხელ გავიმეორო ჩემი რაინდული აღთქმა:

(მღერის)

სანამ ცოცხალი ვარ, — დედებთან ვიბრძოლებ,
მოვიდნენ, თუნდ ასნი — ერთზე!
და, ყველამ გაიგოს, და, ყველამ იცოდეს,
რომ შეეძლებელსაც შეეძლებ!
ამ ალემქის ერთგული ბოლომდე დავრჩები,
გინდ ვიყო სრულიად მარტო...
და ფიცხელ ბრძოლებში გაწერთნილი მარჯვენით
მივწვდები შორეულ მნათობს!

(შორიდან ოფნივ გასაგონად მოისმის მესიკა — „ინვინციბილის“ თემა. დონ კიხოტი შეკრთება და გაჩუმდება. იგი ისევ სერენატასად იქცევა. მესიკის ხმაზე დეკორაციია და განათება იცვლება. სერენატები ივანესცენაზე გამოდის. ჩვენ ისევ ცოტა სავანში ვართ. შეშინებული პატარძლები მესიკას უსმენენ)

მ ე თ ა უ რ ი. ინკვიზიციის მსახურნი მოდიან.
ს ე რ ვ ა ნ ტ უ ხ ი. რა უნდათ?
1 პ ა ტ ი მ რ ი. რა კი არა, ვინ! ზემოთ ხსენებული ადამიანი უნდა წაიყვანონ.
2 პ ა ტ ი მ რ ი. მოკიდებენ ხელს და დაკითხვაზე მიაბრძანებენ!
1 პ ა ტ ი მ რ ი. ისე სწრაფად აღმოჩნდება კოცონზე, თვალის დახამხამებასაც ვერ მოასწრებს!
ს ე რ ვ ა ნ ტ უ ხ ი. ჩემს წასაყვანად მოდიან?
ჭ ე რ ო ვ ა ნ ი. სავსებით შესაძლებელია!.. რაო, სერვანტებო, შეგეშინდა? სადაა შენი ვაჟკაცობა? იქნებ ისიც შენი ფანტაზიის ნაყოფია? (სერვანტები არ უპასუხებს, პაპუას ჭერისკენ აქნევენ) ამბობდა ყოველთვის, რაც მოსახდენია, პირადად შენ უნდა დაიკმაყოფილ და არა იმ, შენს გამოგონილ რაინდს! რასას უცდი? დაიძახე დონ კიხოტს, მოგიდეს და დაგიცვას, თუ შეუძლია!
(კიბეზე ინკვიზიციის მსახურნი გამოჩნდებიან, გაჭკუებული სერვანტები თვალუწვდენს ადგან მოძრაობას. ისინი კიბეზე ქვეშებან, უახლოესებიან სერვანტებს, შემდეგ ერთი მათგანი დაიხრება და სერვანტების ფეხთით მოთავსებულ დილაგებში ჩასაშვებ კარს ახდის. ინკვიზიციის მსახურნი ამოაყუთ იქიდან ეილიც პატიმარი და გასასელელისკენ მიმართეენ. სერვანტებისი უღონოდ ქვეება იატაკზე. ციბე კვლავ აიწევა. მესხეა წუდებ)
ს ე რ ვ ა ნ ტ უ ხ ი. ვინ იყო ის კაცი?
ჭ ე რ ო ვ ა ნ ი. ზემოთ ხსენებული... რომელიც. შენსავით, წინასწარ გაფრთხილებულ იყო, რომ თუ წამების დროს დასახიჩრებეს ან მოკვდება, ამაში დამნაშავე თვითონ იქნება და არა სხვა ვინმე.. ახლა რალას იტყვი? ისევ დონ კიხოტს ამოეფარები? (სერვანტები სდუმს. შეთაური ანიშნებს ერთ პატიმარს და ისიც ლეინით სავსე ტაკს მიაწოდებს სერვანტებისი. სერვანტები დალევს)
მ ე თ ა უ რ ი. გადაგირია?
ს ე რ ვ ა ნ ტ უ ხ ი. (ტუძედ) გმადლობთ.
მ ე თ ა უ რ ი. უცბარი წვალია. განაგრძობ?
ს ე რ ვ ა ნ ტ უ ხ ი. ცოტას შევეცდები.
ჭ ე რ ო ვ ა ნ ი. (დაცინვით) მაინც, რანაირია ის შენი ლამაზჩა?
ს ე რ ვ ა ნ ტ უ ხ ი. უკარიელი ადგილია, ქვაღორღიანი.
1 პ ა ტ ი მ რ ი. უდაბნოა?
მ ე თ ა უ რ ი. აღმაო ეგ არაფერი ხარობს!
ჭ ე რ ო ვ ა ნ ი. შენსანშიაც ნიადაგი ყოფილა ისეთი გოქებისათვის, საოცნებოთაო ბედნიერებაზე რომ ოცნებობენ!
ს ე რ ვ ა ნ ტ უ ხ ი. მე სხვანაირად ვიტყოდი: კარგი ნიადაგია იმათთვის, ვისაც იდეალები გააჩნია.
ჭ ე რ ო ვ ა ნ ი. იდეალზა და აკეთებენ აზრს შორის არავითარ განსხვავება არ არის! უცნაურია, რატომ გიფიარი თქვენ, პოეტებს, აკეთებენ აზრით შეასრულებით გიფერი?
ს ე რ ვ ა ნ ტ უ ხ ი. ალბათ ვგავართ ერთმანეთს.
ჭ ე რ ო ვ ა ნ ი. თქვენსკი და ისინიც ნამდვილ ცხოვრებას ვერ ხედავთ.
ს ე რ ვ ა ნ ტ უ ხ ი. ჩვენსკი და ისინიც ცხოვრებაში მხოლოდ იმას ვხედავთ, რისი დანახვაც გვინდა: კეთილი იმედის ცდას, თავისი გაიტანოს და საწადელს მიაღწიოს.
ჭ ე რ ო ვ ა ნ ი. ადამიანს არაფრის იმედი არ უნდა ჰქონდეს... ადამიანი მხოლოდ იმას უნდა ხედავდეს, რაც სინამდვილეშია!
ს ე რ ვ ა ნ ტ უ ხ ი. ირმოცდაათი წლის კაცი ვარ.. ამ ხნის განმავლობაში, მე მგონი, კარგად გავეცანი ცხოვრებას. დავინახე ის, რაც სინამდვილეშია: გაჭირვება, ტანჯვა, შიმშილი, ბოროტება — ისეთი, კაცს რომ არ დასჯნმებინა! მომისმენია სამეცნიერებში მოქიდებია სიმღერა, ქუჩებში მათხოვრების კვნესა, ჭარხლაკაცც ვუთფლვარ და ისიც მინახავს, როგორ კვდებოდნენ ჩემი ამხანაგები ბრძოლის ველზე ან სამხედრო ტყეები მანკეიზი. ბევრმა მათგანმა ჩემს ხელში დალია სული.. ისინი ხედავდნენ ცხოვრებას ისეთს, როგორიც სინამდვილეშია, მაგრამ ამას არავითარი შეელავთი არ მოპყოლია. ყოველი მათგანი უსახელოდ და უღირსად კვდებოდა — სასიწარკვეთილი, იმედგაცრუებული, გაბოროტებული... მათ თვალებში შიში მეტს ვერაფერს ამოეკითხავდით, ყველას ერთი შეკითხვა ეკერა პირზე: „რატომ?...“ იმას კი არ კითხულობდა, რატომ კვდებიო? არა! რატომ იყოო ჩემი ცხოვრება. ეგეთი უხერხემლო და გაუხარებელი?
(დუეზა, გაიელის, ლაპარაკობს, თან დონ კიხოტს ცქერეს თვალს. შესაეა ლეკონაეი და განათება იცვლება) ვინ მპასუხებს რა არი ხვედე, როცა ეს კვეყანა ხვაეფთა ჰკვეს, სადაც ცალკალეე ხაკნებში გამომწყვდეეულ პატიმრებს ხიმარტოვისაკენ სული ეხეთებათ, მაშინ როცა იმაზე ადვილი არაფერია — ხელი გაუწოდონ ერთმანეთს და ერთმანეთის ჭინ-ჭარაში გაიხარონ?!.. ოცნებას ამყეეთო! გეთაზებეთ, ოცნებას ყოოლა, ან უფრო სწორედ — გადაყოლილ, მარალა ხიგიეე. მაგრამ ოცნება — ვარიხის იმეედა, ხიგიეე იქნებოდა იმეედზე უარის თქმა!... ნაგაზში მარგალიტის ძებნაც ხიგიეეა, მაგრამ ადამიანმა რომ მარგალიტი იპოეოს და გადაეადოს მხოლოდ იმიტომ, რომ ეს მარგალიტი ხანაეგე უეთში აქმირნეა — ეხეც ხომ ხიგიეეა?! ყველაზე დიდი ხიგიეე კი ის არის, — დაინახო ცხოვრება ისეთი, როგორიც ხინამდვილეშია და ვერ შეაჩნიო, ვერ მიხვედო — რანაირი შეიძლეეობა ყოფილიყო ეს ცხოვრება!
(ააკნის და პატიმრებს ხიბნეეე მოიცავს. პროკეკტორი ხერვანტეხს და ხახრის გაანთებს, — ისინი „ცხეენის“ მოკეენებენ)
დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. (ლეერს)

მე მოვდივარ — დონ კიხოტი ლამანჩელი
და გზა-უკან დასახვეი არა მრჩება...
სულ ერთია, —მომკლავენ თუ გადავრჩები, —
მებერზე უნდა ვიზეიმო გამარჯვება!

ხ ა ნ ჩ ო. ვერაფერი გაგიგია!
დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. რა ვერ გაგიგე, მეგობარო?
ხ ა ნ ჩ ო. არ მეცხიო, რა გამბიარულებთ? ჯერ იყო, სატრფო გაიხენეო, ახლა — დაკვარგეთ...
დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. არ დამბეარვახე.
ხ ა ნ ჩ ო. როგორ არა, ჩემი თვალით ვნახე — მეეტლეეს გაკეივე!
დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. მაშასადამე, მაღალი მოსაზრებები ამოძრავებდა.
ხ ა ნ ჩ ო. „მაღალი მოსაზრებები“ — ხულმდაბალ პირუტყვეებთან?
დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. ხანჩო, ხანჩო.. შენი თვალები მარტო ბოროტებას ხედავენ, ხიკეთეს კი ვერ ამჩნევენ. გრცხვენოდეს!
ხ ა ნ ჩ ო. რა შუაშია ჩემი თვალები? მათ კი არ შეექმნათ ეს ქვეყანაა! (ცქერაზე შემოდიან ბოშები) ალბათ ახლაც მეტყვით, შენი თვალები სხვას ხედავენ? ეხენი, ჩემი ბაგანაო, ბოშები არიან. სკოხს გავეცალოთ, ცუდი ხალხია.
დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. მეგობარო, შენ მდაბიო გონება ახლაც ცდღება.
ხ ა ნ ჩ ო. როგორც იტყვიან — „ტატნა-ცეტნა, მაგრამ მისი ტკენი სხეეზეც მეტიაო!“ არ მთხრათ ახლა, ეს ავაზაკები — ჭესეერი ხალხიაო!
დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. კმარა, ხანჩო, ნუ იცი ადამიანის უსაფუძვლოდ ძაგება (ახალგაზრდა ბოშა ქალი მათკენ წყაროა) შეხედე, უმწეოკეო ქალაშვილი ჩვენსკენ მოემართება! (ბოშა ქალი გამოშეეეად ცეკვავს, მისი პარტნიორი მაშაკაცი — მაკანკალს როდს ყაითნად მეხეკას ყალიონეე, მღერის, ტაშს უკრავს., ერთი სიტყეთ „ასპეინს“ ქალს) ო, რა მომხიბლეო ხანაათაშაა!
ხ ა ნ ჩ ო. გარუვნეო ქალია, სენიორ, ნუთუ ვერ ხედავთ?! ის კაცი კი...
დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. რა ეკვიანი ხარ, ხანჩო! ახა, მოუსმინე, რას ლაპარაკობენ (ეკნებნ) ეს ახალგაზრდები და-ძმანი ყოფილან. ერთ-ერთი ადრინდელი ხელწეროს, ხიდი-ბენ-მალის კეთილშობილი მემკეიდრენი. (ბოშა ქალი ცეკვით უახლოვდება) რა გითხრა, ნაღველისა ახეულო?
ხ ა ნ ჩ ო. მე ვიცი, რაც ეხედა, მაგრამ... (ქალი მიეტანება დონ კიხოტს და მის მარჯეენას მცერდზე დაიდებს)
დ ო ნ კ ი ხ ო ტ ი. ხედავ, ხანჩო... თავისი გულის ფეთქვა უნდა მაგონძონებინს, მაგრამ იმდენად მიამტკნა, არც კი იცის, ხაითქეე აქვს გუდი! (ქალი ჩაეშლილეეს დონ კიხოტის მეორე ხელსაც და იმასაც მცერდზე მიიდებს)

ბანჩო. რამდენი ძეძუ აქვს, ის ხომ კარგად იცის?!
(ბოშები მღერიან და ცეკვავენ. „მაჭანკალი" კაბასავით ცნავს და ვულში მჯილის იცემს)

დონ ქიხოტი. (სერიოზულად უსმენს) ერიმაჲ ცუდად ყოფილა საქმე... თურმე კეთილშობილი სიდალგო-ბენ-მალი ტყვედ ჩავარდნილა და აქედან ხუთთიდე ვერსის მანძილზე დილეგში ჯის მისი უბედური ოჯახის წევრები კი კარდაკარ დაეხეტებიან და მათხოვრობენ, რათა შეგროვილი ფულით თავისი მშობლები გამოისყიდონ... (ბოშა ქალი ცეკვის დროს ამოიღებს ვერცხლის მონეტას და შეშლილ მიცრაცას) ხედავ, ხანო, რამდენად მაიმები ხალხია? ის გულუბრყვილოდ მანიშნა ქალიშვილმა: „ჩემი მშობლის გადასარჩენად ფული გაიმეტეო!"

ბანჩო. არ მიხვდი, თქვენო მოწყალებავ! როგორც იტყვიან „ავორნიც ალალია, რაც არ არი, არ არიო!"

დონ ქიხოტი. როგორ? გაჭირვებაში მყოფს არ დაეხმარო?.. ო, უნაზესო ქალიშვილო! მიიღე ჩემგან ეს — კეთილი გულით მიწყალობებით! (ფულს აძლევს. ბოშები ღრმა ინებერნებენ და საფლავს ჩაჰიაკრიან. სანჩოც თავის ბატონს მიბაძავს და რამდენიმე გროშს ჩააგდებს „შეზარაფში", რომელიც ახლა ბოშა ქალის ხელშია) ეგრე, ჩემო მეგობარო, ვიცოდი შენი კეთილი გულის ამბავი! (ბოშები გამმადებით ცეკვავენ) შენც ადეგრეთვენ გამოხატავენ თავის სიხარულს დამაღონებას. მოდი, ჩვენც გავიზიარით მათი ბედნიერება!

(დონ კიხოტი და სანჩო მოეკიდებიან ფერხულში ჩაებმებიან. ამასობაში ბოშები ყველაფერს დაიტაცებენ, რისი წაღებაც შეიძლება. ა ბოლოს „ცხენებიც" მიჰყავთ... დაღლილი და უარისმყოფი ნასიამოვნები დონ ქიხოტი და სანჩო მიწაზე დაეშვებიან. მერე უცებ მიხვდებიან ბოშების ვერაგობას და სასოწარკვეთილნი მუშტებს თავში დაიშენენ. შემდეგ ჭიუბა.

განათდება სამეცნიერო ეზო. მზიანული სტეენით ეზოში გამოდის მეღუმენე. უცებ შორიდან ბუკის ხმა ისმის. მეღუმენე შეშინებული აღაყურს გახედავს. შენობიდან მარია გამოვარდება)

მარია. არ გაუღო, არა!

მეღუმენე. რას შეგაშინა, ყასაბი ჩქენა.

(მეღუმენე ალაყის აღებს. ეზოში ბარბაცით შემოდის დონ ქიხოტი და სანჩო)

მარია. ხომ გითხარი, არ შემოუშვა-მეთქი!

მეღუმენე. ისევ თქვენ?! (გადაეღობება). არ შეიძლება, სასახლე დაცებულია!

დონ ქიხოტი. როგორ? მასპინძლობაზე უარს მეუბნებით?

მეღუმენე. (შეყოყმანდება) ვწუხარ, მაგრამ...

დონ ქიხოტი. უარს მეუბნებით მე, თქვენს მიერ რაინდად ნაცნობ ადამიანს? ეს ხომ რაინდული წესის დარღვევაა!

(მეღუმენე ამოოხრავს და გზას დაუთმობს. დონ ქიხოტი და სანჩო ბარბაცით შემოდიან ეზოში, ორივე სავალალო ღიმილით. დაღლილი ეი გაბარტყელი. მეღუმენე ხმაც შეათვალიერებს)

მეღუმენე. ისევ მეეტლეები?

ბანჩო. არა, ბოშებს გადავეცინეთ. გაგვარცეს.

დონ ქიხოტი. ბანჩო, შეწყვიტე!

ბანჩო. ცხენებიც წაიყვანეს.

დონ ქიხოტი. გეყოფა!

ბანჩო. ყველაფერი წაიღეს, რაც გვქონდა! ტყუილად კი არ უთქვამთ: „ათაი იქა წყდება, სადაც წვრილაო!"

მეღუმენე. არ გეუთო, სენიორ? შეურაგდით ამ ცხოვრებას, თქვენც დაწუხარდით და სხვებიც მოახეენეთ.

დონ ქიხოტი. ბრიყვებას შეუფრაგდე? არასოდეს!

მეღუმენე. ბრიყვება რომ თქვენზე ძლიერია?

(შემოდის სანინლად ნაცემი აღლოსსა და იქვე გაჩერდება)

დონ ქიხოტი. იმიტომ უნდა დავემორჩილო? არავითარ შემთხვევაში!.. ადამიანი ასეერ, ათასჯერ, შეიძლება წააქციონ, მაგრამ იგი ვალდებულია ადგეს და ისევ შეუპოვრად ეცადოს მტერს. მთავარია ბრძოლის სერენი არ დაკარგოს ადამიანმა. ყველაფერი უნდა იღონოს თვისი მიზნის მისაღწევად. გამბარჭვებს თუ დამარცხება— ამას მნიშვნელობა არა აქვს!

აღმდნა. (წრაწრა) სიცოცხე! ნიგიეე და სიცოცხეე!

მეღუმენე. ალდონსა! რა მოგივიდა?

აღმდნა (დონ ქიხოტზე) მაგას ჰკითხეთ.

დონ ქიხოტი. ო, რა სასტიკად გაეუსწორდები იმათ, ვინც ეს ბოროტება ჩაიენიან! დღეცილნეც....

აღმდნა. კმარა! საგიეეთში მიბრძანდი და იქ ლანძღე შენ თავი გამაგებეს!

დონ ქიხოტი. ჩემო ქალბატონო...

აღმდნა. არ ვარ შენი ქალბატონი! არა! არავინი ქალბატონი არ არი!

(მღერის)

ჭუჩის ფილამანზე ძუქან გამაჩინა, —
ცხრა შვილი — ცხრა ლეკვი ზედიზედ
დღიდან არ სურდა, გამარეა არჩინა
და იქვე დაგდებულა ბედის ანაბარა.
შვიდელი არა მყავს, დაყვარე და-ძმანი.
მეც ფსკერზე ჩამხრა ცხოვრების მორეგმა.
და მაინც არ ვნაღვლობ... ჯანდაბას, რაც არი!
ძალლისელის ძალლური შეეფთნის ცხოვრება!

დონ ქიხოტი. მაინც ჩემი ქალბატონი ხარ!

აღმდნა. რას გადამეყიდე, რა გინდა?

დონ ქიხოტი. არაფერი... მხოლოდ გიეურით და გემსახურო, რადგან ჩემი ქალბატონი დულცინეა ბრძანდებით.

აღმდნა. (გაცცხებული) შე ხელოვნო, გონს მოდი, ვერა ხედავ, რას ვგავარ?.. კაბა ვარ, ქუჩის ქალი — ცემაკუეთით გაზრდილი და გათახსირებული! (კაბას აიწევს) ამას ხედავ? შენი წყალობითაა ეს! ვინდა, სხვა ადგილებსაც გახვენებ, ოღონდ იმი მაგივრად, ვინც ეს მიწყალობა, ფულს შენ გადაგახდევინებს!... წადი ახლა, მომწყდი თავიდან! რა შენი ტოლი ვნახე? ქალბატონები სხვაგან მოიკითხე. მე კი კაბა ვიყავი და კაბაად დავრჩები!

დონ ქიხოტი. (მარჯენის აწევეს) მამაზეცაო ეფიცავ, ამირონდ და უკუნისამდე თქვენ ჩემი უპატრონესები და უღამაზესი ქალბატონი დულცინეა ბრძანდებით!

აღმდნა. არა! არა! (ასოწყვეტილი მიეზარ დაეცემა. დონ ქიხოტი მიგარდება ასაუნებელად, მაგრამ შეიერებულა აღაყის ჭიშკარს ხმა ისმის — მეეეარე, გამომეეეი და შემაძრეულებელ, სანჩო პანჩოსეენ გაიხედავს და შეშინებული უკან დაიხევს)

ბანჩო. სსხ-ენ-ნორა...

(მეესეკა. აღაყები გაიღება და ეზოში უენაური პრაეესია შემოეეულება წენ—ფერად ღეარებში გამოენობილი მსახურები მოაბიჯებენ. მათ ეეეება ტანის, სამოში შესახეობის რაინდი მოყვება. რაინდს ჯაჭვის პერანგი აცია, რომელზედაც უამრავი პატარა სარეა დამაგრებული. სარეები ათასფერად ელვენ და თვალს ჭრიან მაყურებელს. რაინდს ფარჩებიანი მუხლები აცია და ხმალი აქვს ასხმული. ხელში მახვილი უკავია. მუსიკა წყდება).

რაინდი. აქ იმყოფება ადამიანი, რომელმაც დონ ქიხოტ ლამანჩელის სახელი დაისაკუთრა? თუ აქ არი, გამოვიდეს და მეჩვენოს!

დონ ქიხოტი. (წინ გამოდის) მე გახლავართ დონ ქიხოტ ლამანჩელი — „მწუხარე სახის რაინდი".

რაინდი. მატყუარაც! რაინდი ეი არა, ცრუპენტელა ხარ! შენი თვალთმაქცობა ფიცალი ბავშვის თამაშსა ჰგავს, შენ ჩრდეა — ჩემი ჩეჩქებით აზელილი ტალახია!

დონ ქიხოტი (ვანრისხებული) ო, უსამუსო ბაკიაე! ვიდრე შეურაცხყოფისათვის პასუხს გაგებინებდე, შენი სახელი მითხარი!

რაინდი. ჩემს სახელს თქმის დროზე გაიგებ.

დონ ქიხოტი. მაშ, როისის მეფებთ?

რაინდი (დაცინვით) მე ეი არ ვემეფები, შენ მეფებთ, სულ მაგინებენ და მემუქრებოდნენ!

დონ ქიხოტი. ჯადოქარის! (ხელთათმანს გაიძრობს და ფეხთით დაეგდებს) ორთაბრძოლაში გიწვევ!

ბანჩო (შეშინებული) არ გინდათ, ბატონო, არ გინდათ! (ხელთათმანის ასაღებად, მაგრამ რაინდი მახვილის წვერს ზურგზე მიაბჯენს და ბაყაყივით მიწას გააკოცებს)

რაინდი. ბრძოლის პირობები?

დონ კიხოტი. შენ წამოიაყენე!

რაინდი. თუ დამარცხდი, ჩემი მორჩილი გახდები! უარი უნდა თქვა თავისუფლებაზე და ყველა ჩემი ბრძანება უყოყმანოდ უნდა შეასრულო! (ლაპარაკობს თავს დაუქნევს) შენი პირობა?

დონ კიხოტი. ცოცხალი თუ გადამრჩი, ჩემს ქალბატონ დულცინეას წინაშე მთლის მოიყრი და მოწყალებას ითხოვ!

რაინდი. სადაა შენი ქალბატონი?

დონ კიხოტი. (ლოდისაზე) ეს არის.

რაინდი. შენი ქალბატონი ეს ხომაა!

დონ კიხოტი. (მახეილს იშიშვლებს) ამას კი არ შეგარჩენ!

რაინდი. მოითმინე, ლამაზნელო! შენ მგონი ჩემი სახელი გაინტერესებდა? „სარკეთა რაინდი“ მქვია. შენ ხომ პირდაპირი გზა აირჩიე ცხოვრებაში და ამიტომაც დაირქვი „მწუხარე სახის რაინდის“ სახელი, მე კი ყოველთვის სარეკ მოგწერდი და... ერთი სიტყვით, რაკიმ მქვია ასე, მალე გაიგებ...

(მუსიკა. „სარკეთა რაინდს“ ხელში ეცემა ფარი უჯრისას, რომლის ზედაპირი სარკესავით პრიალოა და შუქს ირეკლავს. მის ორ მსახურსაც ასეთივე ფარები უკავიათ. მათი ღელვარება აბრძოლებს დონ კიხოტს, იგი ვერაფერს ხედავს და უხმოდ იქნევს მახვილს. დონ კიხოტი ხან ერთ ფარს მიაწყდება, ხან მეორეს, ხან მესამეს. სამივე ფარში თავის გამოსახულებას ხედავს).

რაინდი. თვალი გაახილე, ლამაზნელო! სინამდვილის სარკეში ჩაიხედე და დაინახე ცხოვრება ისეთი, როგორიც სინამდვილეშია!.. რა, რასა ხედავ? ყოველისშემძლე რაინდს? არა, გეთაყვა. უმწეო, გამოთაყვანებული მოხეტება ბედად, რომელიც მხოლოდ სიბრალულისა და დაცინვის ღირსია! (დონ კიხოტი, სიცილ მობერეზეება, ყველანაირ თავის გამოსახულებას: ფუღეებს) კარგად დაუკვირდი, ლამაზნელო, ამ კაცს! დაამახსოვრე მისი სახე! ეს არის დონ კიხოტი ლამაზნელი — ცხოვრების ბრმა გაძარცული და მატყუებული მეოცნებე! ისეთი იგი სინამდვილეში და არა ისეთი, შენ რომ გგონია! უყურე და დატკბი ამ სანახაობით, შე მარილა ქვეყნის მასხარავ. (დონ კიხოტს ენერგია, ფეხზე ძლივს დგას) ეს სარეკები სიმარილის ფეუნებიან... ვერხად ვერ გაექცევი ამას, რაც ნამდვილად არსებობს და არა შენი ფიქრის, შენი ოცნების, შენი გიჟური ფანტაზიის ნაყოფია! (დონ კიხოტს შუხლი ეკეცება, დაჩოქებს) რას? დარწმუნდი, რომ ვერსად გაექცევი სინამდვილეს? ბარემ ისიც აღიარე, რომ შენი ქალბატონი — ცხპაა და შენი რაინდობა — გიჟის ნაბოდვარი?

დონ კიხოტი. (ძალგამოლეული, ჯოტკად) მე დონ კიხოტი ვარ „მწუხარე სახის რაინდი“!.. ჩემი ქალბატონი უსამართლოა ჩემი ორი დუღილეზაა.. მე დონ კიხოტი ვარ... ჩემი ხენთრა... ჩემი ქალბატონი... (დაეცემა და ქვითინებს)

რაინდი. (მეზობლებს მოიხედის) ეხეე ეხე.

ბანჩო. (პირდაღებული) თქვენო მოწყალებავ... ეს ხომ დოქტორ კარასკოა, ხანსინ კარასკო!.. მართალი უთქვამთ „ხის კუნძი ცაბაში რომ გამოაწყო, ისიც ქალს დაემსგავსებაო!“

კარასკო. (დონ კიხოტს) მაპატიეთ, ხენთრი კიხანა... სხვა გზა არ მქონდა.

(დონ კიხოტი პირქვე დამხობილი ქვითინებს. ალდონსა უაზღოდება მას და სიბრალულით დასცქერის... მუსიკა წყდება. განათება იცვლება... სცენაზე ისევ ცხის საკანია. შემოდის ინკვიზიციის კათხანი)

კათხანი. ხერვანტესო! გენიოს, ხერვანტესო! მოემზადე, მალე დაგიძახებენ.

ხერვანტესი. (ვერ გიგო) რა თქვა?

ბერკოგა. შენს ნახატვანად მოვალთო მალე.

მეთაური. განაგრძე, დრო კიდევ არი.

ხერვანტესი. ამწუხარებ.

მეთაური. რაღაც არ მოწონს ეგ დასანახული. (პატიმრები იქმეხენებიან) ბედავ. მსაჯულებიც უკმაყოფილონი არიან.

ბერკოგა. გამოდის, რომ ზემოხსენებულმა აქ, ჩვენს სასამართლოში, ვერ შეისმო თავის გამართლება... (კიბისკენ მიტოთიებს) მე მგონი, იქაც არაფერი ეშველება!

მეთაური. (დგება) მიგუეთ დე ხერვანტესო! სასამართლო ად გენს...

ხერვანტესი. მოითმინეთ!

მეთაური. რაშია საქმე?

ხერვანტესი. ცოტა მაცალეთ.

მეთაური. ჩვენ კი გაცალეთ...

ხერვანტესი. ორი წუთი მაჩუქეთ, მე ვეცდები სხვანაირად დავამთავრო...

(თითებს ატაცებენ, პატიმრებს ანშნებს თავიანთი ადგილები დაიკავონ. მუსიკა... საკანი ალისფო ციხესა სწრაფ ოთახად იქცევა. განათება ჩაბნელი მზის ილეზიას ქმნის. დონ კიხოტი ლოგინში წევს. თვალგახელილია, მაგრამ, ეტყობა, ვერაფერს ხედავს)

ანტონია (ცრისკოს) ნუთუ არაფერი უშველებს?

მღვდელი. მე მგონი, ახლა ექიმზე უფრო მეტად ამ საწუალს მოძღვარი სჭირდება... (თვალებში ჩახედავს ავადმყოფს) ნეტავ სად ჭრის მისი გონება?!

კარასკო. მეცნიერულად რომ მიუდგეთ ამ საკითხს...

მღვდელი. არ გინდათ, დოქტორო...

კარასკო. თქვენ ფიქრობთ, არასწორად მოვიქეცი?

მღვდელი. უბედურებაც იმითა, რომ...

(შემოდის სანრო და მორიდებით კართან გაჩერდება)

ანტონია (ტუსაღთეულოს) მობრძანდი?

კარასკო. უთხარით, წვადიხ.

მღვდელი. რას ამბობს?

ანტონია. საკმარისია, რაც დაამპალა. იმის მაგივად, რომ გაეჩერებინა ბიძაშეში, აჰყვა მის ბოდვას...

(მაინც ანშნებს სანროს, შემოდიან)

სანრო. გამარჯობათ, მამაო... (დონ კიხოტზე) შეიძლება დაველაპარაკო?

მღვდელი. ვერ გაიგებს... უგონოდაა.

სანრო. დიდხანს არ შეუჯუნებ.

კარასკო. მხოლოდ ერთი პირობით — არავითარი რაინდები და ჯადოქრებით საქმეზე ილაპარაკეთ, გასაგებია?!

სანრო. რასა ბრძანებთ, სენიორს! ჩამობრძანებელს ოჯახში — თოკი რა სახსენებელია?! ორ სიტყვას ვეტყვი მხოლოდ... (საწოლზე ჩაჯდება) გამარჯობათ, თქვენი მოწყალებაც!.. სანრო ვარ... უკა რატომ მაქვს დასიებული? ცოლს ვეჩხუბე... რა ვიცი. რა მოელანდა! გამიშვით და მწერს... მეც რასაკვირველ, ხუთდა დავუბრუნე, მაგრამ რას გაგხდებოდით იმ კამეჩთანაც!.. ტუსაღად კი არ ამბობენ: „ვინც ქოთანი დაგირტყმის ქვაბისუნის, ვინც ქვა დაგირტყმის ქოთნისუთას — მაინც ქოთანი გატეხეებაო!“... ერთი სიტყვით, ისე მივესიყვარულეთ ერთმანეთს, ჯქედან დაშეკეთო — აქამდე (აჩვენებს) ხელ დაღურჯებული ვარ!

კარასკო. ცბარა! ცბარა!

სანრო. რა ვთქვი ისეთი? როგორც იტყვიან: „ვისაც რა სტკივა, იმას ეჩივიანო!“

კარასკო. მე გაგაფრთხილეთ...

სანრო. პოდა, მეც ხომ ვამბობ: როცა გვჯეს — არ ვუფრთხილდებით, როცა დავკარვავთ, მაშინ ვტირით ხოლმე... ტუსაღად კი არ უთქვამთ: „ჩამაც დაგაკეცა, ის აგაშენებსო!“

დონ კიხოტი. (ძლივს გასაგონად) შეგობარო...

(ყველანი საწოლისკენ მიიხედავენ)

სანრო. თქვენმა მოწყალებამ მითხრა რამე?

დონ კიხოტი. ანდაზებით გატენილი გედა ხარ..

სანრო. რა ვქნა, ეგეთი სენი მჭირს, როგორც ამბობენ: „ცოლეე გამბელილი ჯობიან!“

ანტონია. ბიძაშეში!

დონ კიხოტი. ჩემი ძვირფასო... დილა მშვიდობისა, მამაო.. თენდები თუ საღამოა?

მღვდელი. ალისსო!

კარასკო. როგორ გრძნობთ თავს?

დონ კიხოტი. ცუდად, შეგობარო... ცუდად...

კარასკო. შეგიძლიათ გაიხსენოთ თქვენი სახელი?

დონ კიხოტი. როგორ შეიძლება ადამიანს სახელი არ ახსოვდეს.

კარასკო. რა გქვიან?

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დონ კიხოტი. (გაკვირვებული) ალონსო კიხანა. (კარასკო გამარჯვებული სახით გადახედავს შეერებილ) მამაო....

მღვდელი. გისმენთ.

დონ კიხოტი. ანდერძის დატოვება მსურს.

მღვდელი. რასაკვირველია.. ახლავე მოგართმევთ ქაღალდს.

(გადის. დონ კიხოტი თვალებს დახუჭავს)

ანტონია. რა დროს ანდერძია, ბიძაჩემო, თქვენ კიდევ გამოკანკმორთლებენ. ქაღალდი და საწერ-კალამი, ჩქარა!

დონ კიხოტი. მაპატიე, ძვირფასო... როცა თვალს ვხუჭავ თვირი ცხენი მელანდება, ახე მგონია, მეძახიან...

ანტონია. არა, არა... თქვენ ნამდვილად მორჩებით!.. დახუჭეთ!.. ლის ღმერთმა, რა იქნა საწერ-კალამი?

დონ კიხოტი. რა აზრი აქვს სიკვდილის პირას მდგარ კაცს მორჩენას? (ხელს მოძრაობით ანიშნებს ყველას, მომიახლოვდითო) მეგობრებო... ავადმყოფობის დროს უცნაურ სიზმრებს ხედავდი.. ო, რა სიზმრები იყო! ნესტრჩვრებოდა, თითქოს... თქვენც არა.. არ გეტყვით, მეშინია, ჯერად არ ჩამოვალთან.

ანტონია. დაივიწყეთ ის სიზმრები. თქვენ ახლა ხავხებით სადაც აზოროვნებთ და ყველაფერი კარგად გახსოვთ.

დონ კიხოტი. სადაც კი ვაზროვნებ, მაგრამ მეხსიერებამ მიღალატა... ნეტავ, რას ნიშნავდა ჩემი სიზმრები? (შემოდის მღვდელი) მამაო...

მღვდელი. მოკარნახეთ, მე ჩაგწერ.

დონ კიხოტი. (უცნაის ლაპარაკი) მე, ალონსო კიხანა... ვიხაც ცალი ფეხი უკვე სიკვდილის უზანგში მაქვს გაყრილი... (მღვდელი აჩქარებით წერს. ამ დროს სცენის მიღმა ეღიაც მოუთმენლად არახუნებს კარზე)

ანტონია. არავინ არ შემოუშვათ!

დონ კიხოტი. ...ანდერძად ვუტოვებ ჩემს უსაყვარლეს ძმისწულს, ანტონია კიხანას, მთელს ჩემს ქონებას... (სცენის უკან ჭაღების ხმაპაღალი ლაპარაკი ისმის) ...ჯარაი ქვეშით ჩამოვლილი ნივთებისა, რაც სარჩენად მინდა გადავეცე.. (შემოვარდება მოსამსახურე ქალი. ხელებს ქნევით უკან-უკან იხევს, ვერ უძლებს-არა ალონსოს შემოტევას. ორივე ერთდროულად ლაპარაკობს)

მოსამსახურე ქალი. არ შეიძლება, არა!

ანტონია. რაშია საქმე?

ალონსო. გაიწი იქით, თორემ გაგხევ შუაზე!

კარასკო. ვინ შემოუშვა ეს გაოხსირებული?

მოსამსახურე ქალი. კარებს ამტვრევდა და რა მექნა!

ალონსო. თვალებს ამოგიბრი, შე კუდიანო!

კარასკო. მიბრძანეთ აქედან!

ალონსო. არსადაც არ წავალ, სანამ არ ვნახავ!

კარასკო. გაეთრიე, თორემ... (მისცენ გაიწევს)

დონ კიხოტი. (ჩუმად) თვი გაიწეხეთ.

კარასკო. სენორ კიხანა...

დონ კიხოტი. ჩვენს ოჯახში სტუმრებს თავზიანად ეპყრობიან...

(ალონსოს) მომიახლოვდი, ჭალიშვილო... (ალონსო მიუახლოვდება) რაზე მოსულხარ?

ალონსო. (დაბნეული) ვერ მცნობთ?

დონ კიხოტი. (გაკვირვებული) ჩვენ განა ვიცნობთ ერთმანეთს?

ალონსო. ალონსო ვარ.

დონ კიხოტი. უკაცრავად... ვერ გამოვცნეთ...

ალონსო. (მიმოიხედავს და სანიოს შენიშნავს) — აი ამან იცის!... (დონ კიხოტი სანიოს მიაჩერდება. სანიო მისცენ გაიწევს, მაგრამ კარასკო გადაეღობება. სანიო მხრებს აიჩეჩავს და ხელს ჩაიქნევს. ალონსოს სასოწარკვეთილი შეჰყურებს) გაიხსენეთ, ჩემო ბატონო!

დონ კიხოტი. „ბატონ“ რატომ მეძახი, მე შენი ბატონი არა ვარ.

ალონსო. თქვენ ჩემი ბატონი და მბრძანებელი, დონ კიხოტ ბართ.

(კარასკო და სხვები აღშფოთებას გამოხატავენ)

დონ კიხოტი. (პაუზის შემდეგ) — დონ კიხოტი? (შეშლილ მოისრებს) მაპატიეთ, მძიმე ავადმყოფობა გადავიტანე და მეხსიერება დამისუსტდა... შესაძლოა, ჩვენ მართლაც ვიცნობდით ერთმანეთს, მაგრამ ალარ მახსოვს..

(ალონსოს იმედგაცრუებულია, რომ ადგილებს ვერ იპოვნის. კარასკო მიუახლოვდება)

კარასკო. წადი ახლა.

(ალონსოს მორჩილად მიჰყვება. კართან უცებ შეჩერდება, დონ კიხოტის საწოლს მივარდება და დაინახავს)

ალონსო. გაიხსენეთ! ძალიან გთხოვთ, გაიხსენეთ!

დონ კიხოტი. (სუსტი ღიმილით) ეს რა, აუცილებელია?

ალონსო. დიახ, აუცილებელია! ამაზეა დამოკიდებული მთელი ჩემი ცხოვრება!.. ოჰ, როცა თქვენ მეხსიერებოდით, სულ სხვანაირად მეჩვენებოდა ყველაფერი!

დონ კიხოტი. გესმენით?

ალონსო. დიახ. სხვა სახელსაც მეძახდით..

(მღერის)

არ ვიცოდი თუ იყავი, —
მანიც გელოდებოდი,
სიზმარში თუ ოცნებაში
შენი ხილვით ვტკბებოდი.
ო, რა მომხიბლეული იყავ,
რა კეთილი, რა კარგი!..
და სახელად — ჩემს ლტოლვილ —
დულცინეა დავარქვი!
მიბრძანე და მზად ვარ შენთვის
თვით სატანას შევება!
დულცინეა, დულცინეა,
ღვთიებრივო შვენებავ!

კარასკო. უკაცრავად, სენიორ კიხანა, მე კატეგორიულად მოვითხოვ...

დონ კიხოტი. გაჩუმდით (ალელვებული) მაშ, ჩემი სიზმრები ოცნებაზე უფრო მეტი ყოფილა?

ალონსო. თქვენს ოცნებაზე მელაპარაკებოდით...

დონ კიხოტი. ალქმაზე?

ალონსო. დიახ... თქვენ რაინდული ალქმა დადეთ — ებრძოლით ბოროტებას და ამ იდეალით იმაზე, გაიმარჯვებ თუ დამარცხდებიო... თქვენ თქვით: „მთავარია ადამიანმა ალქმაზე არ უღალატოსო...“

დონ კიხოტი. სიტყვებს! სიტყვები გამახსენეთ!

ალონსო. (შესაცის აკომპანემენტზე)

„მე ალქმის ერთგული ბოლომდე დავრჩები...“
— ეს ხომ თქვენ სიტყვებია?
„გინდ ვიყო სრულიად მარტო...“
— ნუთუ არ გახსოვთ?
„და ფიცსელ ბრძოლაში გაწერთნილი მარჯვენით
მიეშველები შორეულ მზათობს!...“
— უეჭველად უნდა გაიხსენოთ!

დონ კიხოტი. (გაახსენებება ყველაფერი. ოდნავ გასაგონად იწყებს)

სანამ ცოცხალ ვარ, — ერთგული ვიქნები
მიზნის და სურვილის ჩემის:
წარსულზე ოცნებით, აწმყოზე ფიქრებით
მივწვები შორეულ მერმისს!

ალონსო. დიახ! დიახ!

დონ კიხოტი. (განაგრძობს)

სანამ ცოცხალ ვარ, — დევებთან ვიბრძოლებ,
მოვიღნენ, თუნდ ასნი — ერთზე!
დე, ყველამ გაიგოს, დე, ყველამ იცოდეს,
მე შეუძლებელსაც შევძლებ!

ალონსო. დიახ!

დონ კიხოტი. (განაგრძობს)

ამ აღთქმის ერთგული ბოლომდე დავრჩები,
გინდ ვიყო სრულიად მარტო
და ფიცხელ ბრძოლებში გაწვრთნილი მარჯვენით
მივუღებ მორტელ მნათობს!

ალდონა (ხელებს უკოცნის) გმადლობთ... გმადლობთ, ჩემო მბრძანებელო!

დონ კიხოტი. სენორა! თქვენ... ჩემს წინაშე დაჩოქილი?

(დგომა უნდა)

ალდონა. არა, არა.. ოწყენთ, ავად ხართ!

დონ კიხოტი. რას დაკლებს ავადმყოფობა მოხეტიალე რაინდს?! ასკერი, ათასჯერ შეიძლება წაჰქცეთ ადამიანი, მაგრამ იგი ვალდებულია ადგეს და ისევ შეუპყროდეს ეკვეთოს მტერს! (ხმამაღლა) სანჩო!

სანჩო. აქ ვარ, თქვენო მოწყალებავ!

დონ კიხოტი. ჩემი საბრეველი და მახვილი! ჩქარა!

სანჩო. (აღტაცებული ტანს შემოკრავს) ისევ ხეტიალი! ისევ თავგადასავლები!

დონ კიხოტი. ჰო, მეგობარო, ისევ ხეტიალი და ისევ თავგადასავლები! პირდაპირი გზა, ბრძოლა და გამარჯვება!

(წამოიწევს ლოგინიდან. სანჩო და ალდონსა მხარში ამოუდგებიან. მღერის).

მე მოვდივარ — დონ კიხოტი ლამანჩელი
და გზა უკან დასახევი არა მრჩება.
სულ ერთია — მომკლავენ თუ გადავრჩები —
მტერზე უნდა ვიზეიმო გამარჯვება!

მე მოვდივარ! მე სიკეთის დამცველი ვარ,
დაჩაგრულთა ქომაგი და გადამრჩენი
და ჩემს დროშას დევიზივით წერია
ბოროტების სასიკვდილო განაჩენი!

(წამბარძაყება)

სანჩო. სენორ!

ალდონა. ჩემო მბრძანებელო!

დონ კიხოტი. (ხელის მოძრაობით დაამშვიდებს, განაგრძობს)

ეს ქვეყანა ურჩხულების ალაშია,
ძალა არ ჩანს — მოწყალე და დაშნოგავი.
გაიხედავ, — ქალის ნაცვლად აღჭაჩა,
ანდა კაცად გადაცმული ჯადოქარი!

მე მოვდივარ — დონ კიხოტი ლამანჩელი
და გზა უკან დასახევი არა მრჩება.

სულ ერთია — მომკლავენ თუ...
(ხრიალი ადამიანები, გაჭირვებით ამთავრებს)
...მომკლავენ თუ გადავრჩები, —
მტერზე უნდა... ვიზეიმო... გამარჯვება...

(ცეკვა)

ანტონია. ბიძაჩემო!

(კარამკო ხელსა ჰკრავს ალდონსას, დაიჩოქებს და დონ კიხოტს მკერდზე ყურს მიაღებს. მერე ადგება და ატრაზულ ანტონიას განზე გაიყვანს. ალდონსა ნელა უახლოვდება სანჩოს).

სანჩო. (ტირის) გარდაიცვალა... ჩემი სენორი გარდაიცვალა.

ალდონსა. ადამიანი გარდაიცვალა, სანჩო... ეტყობა, კარგი ადამიანი იყო... სამწუხაროდ, არ ვიცნობდი.

სანჩო. როგორ?

ალდონსა. დონ კიხოტი არ მომკვდარა. ის ცოცხალია, სანჩო. დამიჯერე, ცოცხალია!

სანჩო. ალდონსა...

ალდონსა. მე დენ ცინეა მჭვია.

(შეჭრა ქრება. სინბერელში დადფაფების გრიალი ისმის. სცენაზე ისევ საკანია. შემოდის კაპიტანი და ინკვიზიციის მსახურნი. ისინი ნელა ეშვებიან კიბეზე. სერვანტესი გრიმს იცილებს)

კაპიტანი. (ქაღალდს გაშლის და კითხულობს) უწმინდესი ინკვიზიციის სახელით!... ყოველად წმინდა ეკლესიისა და მისი კათოლიკური უდიდებულესობის შეურაცხყოფისათვის პასუხისგებაში მიეცემიან: დონ მიგუელ დე სერვანტესი...

სერვანტესი. (ღიმილით) ნამდვილი ვექნები გავხდი — ერთი სასამართლო პროცესის დამთავრება ვერ მოვასწარი და უკვე მეორეზე მიწვევენ! (მეთაურს) მთავარი მოსამართლე რას იტყვის?

მეთაური. (ხელში შეათამაშებს ხელნაწერს) ეს რა, შენი რაინდის თავგადასავალია? (სერვანტესი თავს დაუქნევს. მეთაური ხელნაწერს გადატვებს) იჭიც ეგრე დაიცავი თავი და აქნება გადარჩე.

სერვანტესი. სხვათა შორის, სიკვდილს არ ვაპირებ. (მსახურს) წავიდეთ, მეგობარო! (მიდიან)

მეთაური. სერვანტეს! შენი დონ კიხოტი დონ მიგუელის ძმა ხომ არ არი?

სერვანტესი. შეიძლება... ორივენი ლამანჩიდან ვართ!

(კაპიტანი და ინკვიზიციის მსახურნი შეაბი ჩაიყენებენ სერვანტესსა და მის მსახურს და კიბეზე ადიან. შუსიკა. ნელა ეშვება ფარდა).

სცენა რუსთაველის თეატრის სპექტაკლიდან „ლამანჩელი"